Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 11 ноябрь, 1978 шу. ● № 135 (5955). ● Мах 2-кепиг.

ГРОЗНЕ ХИННА

ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Селхан Грозничерча кердача театра помещене КПСС Грозненски горкомон халкъа депутатий Совета городской исполкомон Грозне хиннача БIаьдийнахьарча тIемий 60 шу дизара хетаяь торжественни собрани йир.

Собране президиуме ба КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов, НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков, НГIАССР Министрий Совета председатель М. А. Керимов, КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь Н. И. Семенов, Грозне хиннача БIаьдийнахьарча тIемий ветеранаш.

Торжественни собрани хьайиллар Грозненски горисполкома председатела В. М. Шамардина.

Грозне хиннача БIаьдийнахьарча тIемий 60 шу дизарах доклад йир КПСС Грозненски горкома секретара Л. П. Белоглазовас.

Цу тIемий ветераний цIерагIа къамаьл дир Г. А. Дмитриева. Комсомола ветераний цIерагIа — М. М. Цуцаева. 70-ча шерий кагирхойи комсомольцийи цIерагIа дош аьлар ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретара Кӧлков Александра.

Собране дакъа лоацарашка дIайха моаршал кхайкадир, ветеранашта зизаш а делар пионерашеи профтехучилищай дешархошеи.

Гулбеннараша цхьабарт болаш КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель новкъост Л. И. Брежнев керте латта КПСС ЦК Политбюро хержар сийлен президиуме.

Цар дош чIоагIа да

Дика къахьегама совгIат кийчдаь накъаера Сийлахь-боккхача Октября 61 шу дузача цIейна Грозненски швейни производственни объединене коллективо. Продукци маьхала яккхара итт бетта план 26 октябре кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхай 805 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Соахка итт бетта маьхала яьккхачул 5,5 процент дукхагIа продукци маьхала яьккхай укх шера цу юкъа. Ерригача объединене арахецача продукцех 14,3 процент яр пачхаьалкхен дикала Знак йолаш я.

Пятилетка хьалхарча кхаь шера план кхоачашъярах цхьоалагIча ноябре рапорт деннад объединене хIамаш тегараша. Цу юхебисача шин бетта планагIа лаьрхIачул совгIа арахецаргья ялх миллион сома маьха тайп-тайпара продукци.

Къаьстта дика къахьегарца объединене белгалъяьнна я Межерицкий Иван Нефедович, Дудников Владимир Моисеевич, Петрищева Раиса Ивановна керте латтача цехий коллективаш. Цар итт бетта план кхоачашъяьй 11—14 октябре.

А. БАБАДЖАНОВ,
Грозненски швейни производственни объединене генеральни директор.

* * *

Шоаш тIайийца декхараш тIехкхоачаш а даь, накъабаьхкар Октябра дезана цIейна «Чечингсельстрой» треста гIишлонхой. ГенподрядагIа а шоай низаца а гIишлон-монтажни балхаш дара итт бетта план ханал дикка хьалха кхоачашъяьй цар. ГенподрядагIа итт бетта планагIа лаьрхIачул совгIа цар кхоачашдаьд 210 эзар сома маьха гIишлон-монтажни балхаш. Шоай низаца заданел совгIа кхоачашдаьраш 403 эзар сом мах болаш да.

Треста гIишлошъеча организацешта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яьккхача Джабраилов Султан Умарович керте латтача ПМК-223 коллективо итт бетта планал совгIа генподрядагIа кхоачашдир 132 эзар сома маьха гIишлон-монтажни балхаш, хIаьта ший низаца планал совгIа цо дир 163 эзар сом мах бола гIишлон балхаш. Иштта дика къахьегаш я Юсупов Шамиль Пахаевич керте латтача ПМК-920 коллектив а. Цо итт бетта планагIа лаьрхIачул совгIа генподрядагIа кхоачашдаьд 195 эзар сома маьха гIишлон-монтажни балхаш.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Шоаш аьннар кхоачашдаьд

Шекара свеклаш чуийца бовла боахк Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхоза кхаш леладераш. Дика хьийкъай 650 гектара тIа дIайийна из культура. ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 240 центнер йоал, план 200 мара йоацача. Соахкарчул 50 центнер дукхагIа я из. Графикал хьалха а бувлаш ду балхаш — чуийца даьннад 580 гектара тIара мерза овлаш, пачхаьалкхенга ехкай 11800 тонн свеклаш.

Из культура чуерзаеча дакъа лоацаш йиъ бригада я. Шерра яьржай царна юкъе яхь. Хадданза социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIа республике цIи хеза свеклаш лелаер Къахьегама ЦIеча Байракха ордена кавалер Чагаев Имран керте латта бригада. Айденнача хьинарца къахьег цу бригадерча гектарникаша Хасиев Шапе, Мусаева Зулая, Халиев Иоакъапа. Царех хIаране хьалкхееча шин гектара тIара эзар центнер гаргга свеклаш чуийцай, е хIара гектара тIара — 500 центнерага кхоачаш.

Иштта овсаре къахьег коммуниста Хатуев Ахьмада кулгалдеча цхьоалагIча бригадо а. 50 гектара тIара цо чуийцай 1355 тонн, планагIа эзар тонн йолча.

Свеклаш чуэцача хьинаре къахьегаш ба комбайнераш Хадыгов Абу-Муслим, Джамбулатов Усам, Метрищев Ваха. Дийнахьа 7—8 гектара тIара овлаш оахк царех хIаране, норма 3,8 йолча.

М. ЦУРОВ.

КХЫЧАРНА ХЬОКХАМ ТЕЛАР

Кхалнаьха дукха хулаш яц цун професси — электрооборудованена эксплуатаци еча электромонтер. Завод болх бе йолаеннача хана денз я из цига къахьегаш. 1971 шера бархI класси цул тIехьагIа № 4 йола Грозненски профтехучилищен йистеяьккхачул тIехьагIа ера из Карабулакерча химреагентий заводе балха.

Дукха бе башха йоацаш иззамо йолча биографеца дIадолалу вай мехкарча дукха бIаьш эзараш болча кагийча наьхеи мехкарийи къахьегама вахар.

Цу юкъа массехк смежни професси Iомаяьй Титовская Лилия Анатольевнас. Хьашт долча минуте дIаотта йиш я цун хиннасосни станце, компрессорни установка машиниста когаметта болх бе. Цо Iомаяьй кхы а аккумуляторщика, грузовой лифта машиниста професси.

Цхьацца — шишша смежни професси лелаелга хIанз хIара болхлочун оамал а хинна дIаэттад чоалхане технологически процесси ца соцаш производствои йолча Карабулаксии химически реагентий заводе. Цхьабакъда, дега чIоагIIа дикахетар деш хIама да, Лилияс ший инициативагIа кхы а йиъ шоайла вIаши бувзам болаш йола професси караерзаяь хилар. Цудухьа а нахаца дIаувш, дегIала яха ловш оамал цун йоландаь а хила тарлу Титовская массане а лоархIилга. Боккха общественни болх беш из хиларах а да заводе цун чIоагIIа сий деш хилар. Дукха ха яьккхай цо заводе ВЛКСМ комитета член йолаш. Дуккхаза а хийржай комсомола райкома членалда, халкъа депутатий районни Совета депутаталла. Депутат ше хиларх тарра беркате болх баьб райисполкомерча кагирхой дешашта йолча комиссеца. Дуккхачар тамаш йора — селлара хьинар мичара доагIа-хьогI цу кхалсага? Цун-м кхы а дезал а ма-бий сайрийнарча школа 11 классе деша а маягIий из-м. Сайрийнарча школа 11 классе дешаш я Лилия Анатольевна. ши йоI — Вероникеи Юлии — хьалкхееш йовлл.

Иштта нийсденнад-кх из: дега цхьатарра кхоачаш а хинна дIаэттаб Титовскаяна дезали болхи. Цун мар — Титовский Валерий а ма-вий цигтача заводе болх беш. Юххьанца цхьана дIаболабеннаб уж заводе болх бе, цул тIехьаггIа мар-сесаг а хинна вIашагIкхийттаб, хIанз цхьана болх беш ба. «ЧIоагIен барттайнен дезал ба» — иштта оал заводчанаша Лилехи Валерахи. Электромонтер яхача хьа професеех фу хет мара? аьнна аз шийга хаьттача, вIалла уйла а ца еш жоп делар цо: «Геттара дика хет.»

1975 шера доккха дикахетар хилар Лилия Анатольевнайна — КПСС члений кандидаталла дIачуяхар из. Дика чакхъяьккхар кандидатски стаж, шийна тIадийхка тайп-тайпара общественни гIулакхаш кхоачашдаьд. Кхы а сабар, эхь-эздел хиларца а белгалйоал Лилия. Цун биографе хьакъехьа хьо цунга хаттараш де волавелча, шийца цехе балха болча новкъосташта дIатIахьу цо къамаьл. Балха хьинар дика долаш, барттайна коллектив я, оал цо. Из-м алхха тоама оалаш дола дош хиннача мича Iа. Завода чухьа, хIара шера а санна мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой Ерригсоюзни ди хьатIакхоачаш яьча итогашка а хьежа, коммунистически къахьегама коллектив яха цIи тиллай энергоучастка коллективах.

Алхха укх шера III квартале кхоьый 11 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Шеко йоацаш ба коллектива толам.

ХIаьта завода юкъарча партийни собране 32-ча районни партийни конференце бахийта делегаташ оттабеча хана массане а цхьатарра кхаж тессар Титовская Лилийна тIехьа. Коммунисташ дог тийша ба Титовская Карабулакерча химически реагентий завода юххьанцарча партийни организаце йиза йола викал хиларах. Лилия дахьох кхоачам ца беш, хьинар долаш саг йолга а ховш, завода партбюрона юкъе хержай.

СатемегIа болча балха тIа яха Лилияй безам бий хар лайра сона; из де йиш йолаш ма-йий из. «А, сай професси аз хувцаргьяц. Заводской установкашка бIаьш электрически цIераш лотаеннача, дуккхача электромоторий сатийнача ашарга ладувгIа эттача, цу хана бокъонца йолчча тайпара ховргда тха професси мел лоархIаме я.»

ХIанз Лилияй эггара хьалхарча аргIанара декхар — сайрийнара школа йистейоахкхилга, цул тIехьагIа... Цул тIехьагIа институте дIачуотта а мегаргья, кхы дIа а хьа а доацаш, ший специальностагIа.

А. СИНЧИНОВ,
Карабулакерча химически реагентий завода производственно-технически отдела начальник.

Иттлагiча пятилетка хьалхарча кхаь шера план ханал хьалха кхоачашъяра, укх шера йиълагIа квартал хьинарерча къахьегамца белгала а йоаккхаш пятилетка диълагIча шера толаме къахьегара йола лард йоллара Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединенен ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» заводен коллективаша дIайолаяь инициатива хьал а лаьца доккхий декхараш тIайийцар Грозненски макаронни фабрика болхлоша. Цар дош делар пятилетка кхаь шера задани Октябра 61 шу дузача денга кхоачашъе. Кхаь шера план кхоачашъярах рапорт делар 31 октябре. ХIаналехьа кхаь шера планагIа лаьрхIачул совгIа фабрика коллективо арахийцай 75 тонн макаронни изделеш.

Дика къахьегама толамаш даьхад фабрика болхлоша укх шера итт бетта а. Валови продукци арахецаран из маьхала яккхаран итт бетта план 101,8 процент кхоачашъяьй цар.

Къаьстта дика къа а хьегаш социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба расфасовщицаш Л. Губанова, Г. Ужахова, Л. Татаева, кхы дуккха бахIара сменагIа нормаш 120—раш а. Юкъера лаьрхIача 125 процент кхоачашъю цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) расфасовщицаш Л. Губанова, Г. Ужахова, Л. Татаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДЕКХАРЕХ ДИКА ЛОАРХIАБУ

КПСС ЦК декабрьски (1977 шера) Пленумо боккха теркам тIабахийтар производства эффективность лакхъяра, материальни маьхаленаш йоаелга кIезигдара, коллективаш пятилетка кхоалгIача шера заданеш кхоачашъяра оарцагIъяхара дешашта.

Парте уж решенеш я «Грознефтегаз» яхача управлене коллектива берригача производственни балха ларде латтараш.

Производства эффективность лакхъяра тIаерзаяьча мероприятех цаI яр, «СевКавНИПИнефть» яхача института Iилмахойи инженерийи коллективо оттаяь «ГIойтI-Корт» яхача мехкдаьтта доллача моттиге хьадоаккха мехкдаьтта алсамдаккхара тIоанашта юкъе 290—300 атмосфера давлени а йолаш газ чуяхийтара проект кхоачашъяр.

Из йоккха, технически чоалхане проект чакхйоаккхача дукха къахьийгад «Грознефтегаз» НГДУ болхлой коллективо, инженерно-технически болхлоша.

1978 шера июль бетта болх бе йолаялийтар, дукхача хана консерваце хинна диаметр 300 мм. йIоахал 70 километр гаргга йола Беной-ГIойтI-Корт» яха газопровод. Из болх бе безаш хиннача «Грознефтегаза» № 1 йолча цеха коллектива яцар газал совгIа конденсат а йолча, цу тIа а трасса халача лоаман хьалашка гIолла чакх а йолача цу тайпарча газопровода эксплуатаци яра практика. Цу декхарах дика лоархIайир коллектив. «Беной» яхача газ йоаллача моттигера, «ГIойтI-Корт компрессорни станце а яха, сага гIулакхаш де йоалалу газ. Из болх чакхбоаккхача белгалбаьлар № 1 йолча цеха начальник новкъост Коваленко В. И., мастер новкъост Саква В. А.

Газ тIоанашка чуяхийтара 290—300 атмосфера давлени а йолаш деннеи бийсаннеи 700 эзар кубометр газ чакх а йоаккхаш йола компрессорни станци вIаштIехьйоаккхача, кийчъеча, эксплуатаци яра йолайолийтача дукха балхаш дир № 2 йолча цеха коллективо. Цу тайпара лакхача параметрех болх беш йола кхоалагIа компрессорни я из Советски Союзе.

Компрессорни станце хьахиннай новкъостий Резников, Жарков, Луценко, Жужлева, кхыбараш санна болча къаьнача опыт йолча болхлошца цхьана къахьегаш дукха кагирхой а болаш йола Iалаьмате дика коллектив. Дика бу болх 1977 шера Грозненски мехкдаьтта институт йистельккхача къонача инженераша-технологаша новкъосташа Маликов Сергей Евгеньевича, Куимов Юрий Александровича, Богомазов Сергей Николаевича, Абубакаров Висхан Исаевича, Куликов Александр Сергеевича. Уж лоаццача хана Iомабеннаб хьиспаца а хьинаре а болх бе.

1978 шера транспортировка еш йоаш йола гази газоконденсати кIезигъяра дешашта чIоагIIа теркам тIабахийта хилар баьхьан долаш, торо хиннай мехкдаьтта газах пайда эцара коэффициент 1977 шера хиннача 90,7 процентагара 1978 шера нийс бетта 92,4 процентага кхоачаш лакхъе. Цу гIулакха 1978 шера № 4 йолча цеха коллективо эксплуатаце дIаеннай Грозненски газ чакхйоахача заводе газопровод кхоачалучарра сепарационни установкера конденсат гулъю узел.

Дика толамаш даьхад база Вознесенски станице а йолаш йолча, Октябра 61 шу дуза денош тIакхоачаш латташ плани тIайийца декхараши кхоачашдара хьокхамаш кхоачашдара хьокхамаш дика а, производства культура лакха а хиларагIа «коммунистически къахьегама коллектив» яха сийлен цIи еннача кхоалагIча цеха коллективо.

ЧIоагIIа хьинар айдир бригадайи цехийи коллективай «Грознефть» объединенен Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» яхача заводен коллективаша пятилетка кхоалагIча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяра тIахьехаш даь кхайкарал дувцаро.

Ший чота тIа 1978 шера нийс бетта планал совгIа енна 46,7 миллион кубометр гази 5750 тонн стабильни доаца гази бензини а долаш йола коллектив, хIанз пятилетка кхаь шера план 20-гIа декабрь тIакхоачаш кхоачашъе а планал совгIа 60 эзар тонн стабильни доаца газови бензин дала а лерхIаш къахьегаш я.

Н. КОРНИЛОВ,
«Грознефтегаз» яхача мехкдаьтта-газа управлене начальник.

РОСТОВЧАНИЙ БОЛАМАГIА

ХIара шера № 7 йолча специализированни тIишлон-монтажни треста автобазера балха арайоал ши бIаь совгIа автомашини трактори.

«ТIехьабусараш боацаш бе болх!» яхача ростовчаний инициативагIа къахьегаш ба предприяте автомобилисташ. Цар хьинаре къахьегарах ханал 2,5 бутт хьалха кхоачашъяьй цар дерригача технико-экономически хьокхамий пятилетка хьалхарча кхаь шера план.

Социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Епифанов Георгий керте латтача дукха мовхьаш кхухьача автомобилий автоколонна коллективо. Дика производственни хьокхамаш даьхад водителаша, къахьегама ветеранаша Савельев Бориса, Демильханов Мовладе, Голев Георге, Литвинов Николая, Сопиков Василе, кхы дуккхачар. Цар а кхыча а водителаша шоай опыт дог раьза долаш дIалу къоначарна.

Ер шу чакхдалалехьа пятилетка кхаь шера лаьрхIа хиначул цхьа бIаь эзар совгIа тонн халкъбоахама мовхьаш дIа-юха даьха лаьрхIад предприяте водителаша.

Я. БУБНЕНКО.

КХОАЛАГIЧА ШЕРА — ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

«ТIехьабусараш боацаш бе болх!» яхача ростовчаний, «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача вай химиканий, «Пятилетка кхаь шера план — СССР керда Конституци тIайийца шу дузача денга» яхача девизех шерра социалистически яхь а йоаржаяь, пятилетка кхоалагIча шера планаши тIайийца социалистически декхараши толамца кхоачаши тIехкхоачаши дара тIагIертта къовсам лоаттабаьча город Грознерча къахьегамхоша дIабахача итт бетта дика къахьегама толамаш даьхад.

Промышленни продукци маьхала яккхара пачхаьалкхен план 100,3 процент кхоачашъяьй цар. ПланагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхай кхо миллион совгIча сома маьха продукци. Соахка итт бетта арахийцачул 5,3 процент дукхагIа арахийцай укх шера цу юкъа валови продукци. ХIаьта къахьегама овсарле соахкарчул дикка лакхъеннай. Города предприятешка арахецача ерригача продукцех пачхаьалкхен дикала Знак йолаш яр 1975 шера хинначул 11,9 процент дукхагIа я укх шера. Октябрь бетта городерча промышленни предприятеех цхьаккха тIехьаюсаш хиланзар. Во дац кхыдола технико-экономически хьокхамаш а. Социалистически яхье хьалха латт иттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера план ханал дуккха хьалха кхоачашъяь 39 предприяте, организаце, 27 цеха, 534 участкаи бригадаи коллективаш, 12458 болхло. Кхаь шера план кхоачашъяьрашта юкъе я «Промавтоматика» НПО опытни завода, чхьагIарконьячни комбината, «Росстромремонт» ремонтно-наладочни предприяте, «Дружба» фабрика, Грозненски УБР, технологически транспорта Старогрозненски управлене, № 7 йолча треста монтажни управлене «Грознефтегеофизика» треста, кхыйола коллективаш.

Укх шера плани тIайийца социалистически декхараши толамца кхоачашдеш я «Старогрознефть», «Октябрьнефть» мехкдаьттен гази йоахача управленей, швейни производственни объединене, ацетонови завода, гормолкомбината коллективаш.

ДIабахача итт бетта дика къахьийгад гIишлонхоша а. Пачхаьалкхен капвложенеех пайда эцара план тIехкхоачашъяьй. Дикка дукхагIа я керттера фондаш. кхачашдаь гIишлон-монтажни балхаш, лакхъеннай къахьегама овсарле. Наха чубаха цIеноши коммунальни гIирсаши хьалдара хьахийцача средствах толамца пайда эцаш ба.

Дика къахьегама толамаш даьхад транспорте, торговле, юкъарча кхачан, бытовой гIулакхаш деча къахьегамхоша. ЧIоагIIа кхаъ хинна тIайийцар Грознерча къахьегамхоша республике яьржача социалистически яхье кхоалагIча квартале даьхача толамий итогаш йича КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома решенех города карара кара тела ЦIе байракх хьожаяр.

Иштта йола котало ши-шегIа хьахинна яц. Эзараш болча яхье хьалхалаттараша хьинар кхо ца деш къахьегарах, парте районни комитеташа, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, халкъа депутатий Советаша боккха организаторски, политически болх барах, шоашта тIалатта бехктокхам боккха хилар кхета а деш, вай боахамий кулгалхоша шоай коллективай къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхарах хьахиннад из.

Цхьабакъда карагIдийначa дикадарех доккхал а деш, белгал ца даьхача даргдац балха тIа нийсденна кхоачамбоацараш, пайда эцанза йола торонаш, уж дукха а я.

КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеша. «1978 — 1980 шерашка халкъа боахамера эггара лоархIамегIа йола проблемаш къоастаелга Iалашдергдолчеи пятилетка план толамца кхоачашъяйтаргйолчеи мероприятей системагIа «КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцамо вайгара дIадех иттлагIча пятилетка эггара лоархIамегIа йола проблемаш къоастаяра, вай къахьегаш мел долча участкашкара производства эффективности балха дикали лакхъяра дерригa низаш тIадерзаделга.

Ала дезаш да цу гIулакхашта тIехьара партийни звеньяй денал лакхдара, дерригача технико-экономически хьокхамий план хIара коллективага, хIара цехага, звенога, участкага, бригадага, болхлочунга толамца кхоачашъяйтара, материальни къахьегама, финансови, энергетически ресурсех биззагIа пайда ийбара лоаттабеча къовсаме коммунистий авангардни лоархIам айбара хIанз а дерригa даь даьнна ца хилар. ДIадодар ма-могга кIезигагIа а хулийташ боккхен сихен пайда бергбола гIулакх делга массаза а массанахьа а биззача низаца кхоачашдеш дац.

«Грознефтеоргсинтез», «Консервплодоовощ» объединеней, машиннаькъа отделене, ремонтно-механически, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни, радиотехнически заводий, карьероуправлене коллективаша боагтIача боарамагIа болх ца барах укх шера цхьадолча бетташка промышленни продукци маьхала яккхара заданеш кхоачаш а ца еш, бIарччача районаша, городо план кхоачаш ца еш юсаш моттигаш нийсъелар. Укх шера сентябрь бетта продукци маьхала яккхара план кхоачашъянзар пхе предприяте: № 1 йолча гIишлон материалий комбината, «Консервплодоовощ» объединене, карьероуправлене радиотехнически ремонтно-механически заводий коллективаша, итт предприяте кхоачашъянзар къахьегама овсарле лакхъяра задани, 24 коллективо кхоачашъянзар номенклатурагIа продукци арахецара пачхаьалкхен план.

Продукци маьхала яккхара итт бетта план кхоачашъяьяц кхаь предприяте, къахьегама овсарле лакхъяра задани кхоачашъяьяц ийс предприяте, хIаьта шийттане соахка хиннaчул а лохъяьй къахьегама овсарле. Из бахьан долаш къахьегама овсарле лакхъяра пачхаьалкхен план 99,8 процент мара кхоачашъяьяц. Городерча цхьайолча предприятей коллективаша боагтIача боарамагIа къа ца хьегарах пачхаьалкхенна дIа ца луш йисай 4,3 миллион сома маьха продукци. Пайда бара план 91,9 процент мара кхоачашъяьяц. Из дувзаденна да производственни низалех бизза пайда ца ийбарца, брак йолаш продукци арахецаш моттигаш нийсъяларца балха ха зехьа йоаярца. Масала, укх шера хьалхарча ах шера зехьа йоаяь балха ха 51939 сага-ди да.

Халкъа боахам дегIабоалабара, халкъа хьал-торо тоаяра, КПСС XXV съезде белгал ма-даккхара лоархIамегIардар да хIамай кхомбари хьурматдари. Берригача коммунисташта бокъонца йола программа а хинна дIаотта безаш ба «Областа предприятешка а гIишлошъеча а доагорен эергетически ресурсаш кхояра тIехь КПСС Кемеровски обкомо беча организаторски политически балхах» бола КПСС ЦК соцам. Цу директивага хьежжа хIанз а тIехьа массанахьа а партийни организацеша лаьрхIан тIагIерттан къовсам лоаттабац кхомбаран хьурматдарах тIехьа.

Уж лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш, дувлийта гIалаташ долаш да Грознерча промышленни предприятей, гIишлошъечеи транспортни организацей, бувзама, торговле, кхыча коллективай балха тIа.

Цхьадолча боахамий коллективаша эсала болх бара керттера бахьанаш да предприятешка планово-экономически хьокхамий боарам лоха хилар, производстве долаш долча кхоачамех бизза пайда ца эцар. цхьайолча предприятей кулгалхоша болх тоабара йоагтIаш йола йоакхо ца яр, продукци арахецача, къахьегама овсарле лакхъеча, кхыдола технико-экономически хьокхамаш тоадеча, социалистически яхь йоаржаеча хулаш йола формализм ца хилийтара цIенхаштта цар къовсам ца лоаттабар.

Ши бутт кхоачаш боацаш ха мара йисаяц пятилетка кхоалагIа шу чакхдала, хIаьта де дезараш дукха да. Цудухьа КПСС райкомий, юххьанцарча партийни, комсомольски, профсоюзни организацей, боахамий кулгалхой декхар да пачхаьалкхен тIадиса декхар дIадаккхара цхьайолча коллективашкара ерригa торонаш оарцагIа йоахилга, 1978 шера плани тIайийца социалистически декхараши. иштта кхаь шера плани бIарччача пятилетка плани толамца кхоачаши тIехкхоачаши яра де дезаш дар ма-могга сихагIа делга.

Шера задании пятилетка плани толамца кхоачашъяр, организаторски политически болх чIоагIбар дукха хIара предприятена е организацена кхетамца кулгалдара йола ший экзамен лархIа еза хIара кулгалхочо. ленински стилагIа болх бе Iомаве веза из, ший керттера декхараши кхоачашданза даргдоагари из хилар кхета а деш. Цу гIулакха тIаберзабаь ба укх шера йиъагIа квартал хьинареча къахьегамца белгалъяккхара, пятилетка кхаь шера план ханал хьалха кхоачашъяра, пятилетка диъагIча шера толамца болх бара йола тешаме лард йоллара Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединенен ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводен коллективай боламах бола КПСС Нохч-ГIалгIай обкома, республика Министрий Совета соцам. Мехкдаьттахойи машинашъерийи болам шерра хьаллаьацаб.

КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева город Баку цIей дездеча хана, иштта Къилбаседа Кавказа автономни республикай кулгалхоща Грозне къамаьл деча хана яь указанеши рекомендацеши ларде а лувцаш, хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара промышленни предприятей коллективаша кийчъеш я мероприятеш.

Массане а де дезаш дар да укх шера йиъагIа квартал промышленноста, гIишлошъеча, транспорта, торговле ерригача предприятешка а организацешка а хьинареча къахьегамца белгалйоаккхилга. Къахьегама овсарле, арахецача продукце дикал лакхъелга, ма-могга дикагIа оборудованехи къахьегама ресурсехи пайда эцилга сийлен декхар да партийни, профсоюзни, комсомольски организацей, ерригача къахьегама коллективай.

К. САЛТАХАНОВ,
КПСС Грозненски горкома шолгIа секретарь.

РСФСР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА
РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу: ИйсазлагIа хержача Российски Совета Социалистически Республика Лакхехьарча Совета ийслагIа сесси гулйойла 1978 шера 14 декабре гор. Москве.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.
РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1978 шера, 10 ноябрь.

ШУ ЧАКХДОАЛАШ ЛАТТ

(ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР)

КПСС XXV сездеи цул тIехьарча КПСС ЦК Пленумийн исторически решенеш кхоачаш а еш, Нохч-ГIалгIайн къахьегамхоша иттлагIча пятилетка кхоалагIча итт бетта экономически социальнии дегIаахара даькъе кердa къахьегама толамаш даьхад.

Заводий, фабрикий, гIишлон, колхозий, совхозий, транспортнии кхычен организацей коллективай низаш тIадерзадаьд 1978 шереи бIарччача иттлагIча пятилеткан планови заданеши тIаийца социалистически декхараши толаме кхоачаши тIеххоачашн дара.

Дерригача халкъа юкъарча Сийлахь - боккхача Октябра цIейна Нохч - ГIалгIайчеп болхлой накъабаьхкаб дерригa технико - экономически хьокхамий керттера заданеш тIеххоачаш а еш. Промышленность — республика халкъа боахама керттера дакъа — дегIаахара белгалонаш я укх тIеххьарча хана арахеца продукци тIа-тIа дукхагIа хулаш латташ хилар.

1978 шера дIабахача итт бетта арахийца промышленни продукци соахка итт бетта арахийцачул 2,2 процент дукхагIа я.

Шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьийгача республика къахьегамхоша продукци маьхала яккхара итт бетта план 101,1 процент кхоачашъяьй, цу даькъе союзни доалахьарча предприятеша 100,4 проценти республикански доалахьарчар 103,5 проценти.

ПланагIа лаьрхIачул совгIа мехкага дIакхаьчай 13 миллион совгIча сома маьха продукци.

Мехкдаьттен газн яккхара, мехкдаьттахиме продукце, мехкдаьтта аппаратураш электрофотографически аппараташ, тракторни прицепаш, электроинструменташ арахецара, хьу кийчъяра, ардакх яккхара, кIир, тIехнахьа дувхаду лазата барзкъаш, кога гIирс, кхачан промышленноста кхы а дуккха продукташ яхара итт бетта план дикка тIеххоачашъяьй.

Технически даькъе кердача тайпаех дола лакхача боарамереи дикен изделеш кара а ерзаяь арахеца йолаяьй.

Халкъа боахама боккха лоархIам болаш декхар да КПСС XXV съездо хьалхашка оттадаьр — иттлагIча пятилетке экономика дерригача доакъошка, хIара предприяте бIубенна эффективности дикали лакхъелга.

Ховш ма-хиллара, общественни производства эффективность лакхъяра къоастам беш бола лоархIамера хьокхам ба къахьегама овсарле лакхъелга дегIакхувлар. Цу керттерча лостамагIа республика промышленни предприятей коллективаша дикка къахьегама толамеш даьхад.

Республика ерригa промышленность хьаийцача итт бетта къахьегама овсарле лакхъяра план 100,4 процент кхоачашъяьй.

ХIара болхлочоа лаьрхIача укх шера итт бетта арахийца продукци соахка цу юкъа арахийцачул 1,9 процент дукхагIа я, из хул тIаийцача социалистически декхарех лаьрхIачул дукхагIа.

Производства процессаш эргаяхарах, керда техника производствана юкъехкувларах, къахьегам дикагIа вIаштIехьбаххарах, производства дерригача кхоачамех биззагIа пайда ийбарах дуккхача заводийн фабрикийн коллективаша дикка лакхъяьй къахьегама овсарле.

Цхьан болхлочоа лаьрхIача кийчъю продукци 7 процент совгIа хулийтилга Iалаш а деш, заданел совгIа къахьегама овсарле лакхъяьй «Севкавнефтегазпереработка» производственни объединене, ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода «Союзавтоматстром» ВНПО опытно - экспериментальни завода, экспериментально-механически завода, цементни завода, Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене Грозненски аьшкбетона конструкцей завода, «Чеченингушводстрой» гIишлошъеча управлене Аргунски аьшкбетона изделей завода, Ермоловски лесхоза, кхы дуккхача коллективаша.

Цу коллективаша даьхача толамаша къаьгта хьахьокх хIара предприяте пайда эцанза дола кхоачамаш хилар.

Республике ерригa промышленность хьаийцача къахьегама овсарле лакхъяра чотах тIакхийттай ерригa тIакхийттача продукцех 86 процент.

ХIанзарча хано дIадехащ ма-хиллара, тIехьаюсаш йола участкаш хьалхалаттараштa тIехьанхеяра балхаш ду.

ХIанзарча хан-юкъагIа социалистически яхьа низи эффективности сенах латт аьлча, йоах новкъоста Л. И. Брежнева, из латт, мел доккха дале а къаьст-къаьстача толамехи рекордехи ца а латташ, хIара коллективо тIехьабусаш боацаш нийсен боарамеи болх барах.

«ТIехьабусараш боацаш бе болх» яха ростовчаний опыт юкъе а кхувлаш, республике беттагара беттага кIезигагIа хулаш латт продукци маьхала яккхареи къахьегама овсарле лакхъяреи план кхоачаш ца еш йола предприятеш.

Халахете а республике хIанз а тIехьа йолаш я тIехьаюса предприятеш.

Продукци маьхала яккхара итт бетта план кхоачашъяьяц йиъ предприяте: «Грознефтеоргсинтез» Грозненски производственни объединене, Радиотехнически завода, рудаех йоаца гIишлон материалаш йоахачеи чакхйоахачеи Карабулакски завода, «Консервплодоовощ» яхача Нохч-ГIалгIай производственни аграрно-промышленно-торгови объединене коллективаша, хIаьта октябрь бетта план кхоачашъяьяц цхьан предприяте — Червленски чхьагIара завода коллективо.

Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачаш ца яь предприятеш дIадахача шера укх хана хиннарел дикка кIезигъенна яле а, къахьегама овсарле лакхъяра задани кхоачашъяьяц 11 предприяте коллективо.

Цхьайола коллективаш тIехьаюсаш хилара бахьан да производственни мощностех, оборудованех бизза пайда ца ийбар, къахьегам эсала вIаштIехьбаккхар, Iалашо яреи продукци дIаяхьийтареи дешаш сиха къеста ца дар, кхыдола бахьанаш.

ХIара коллективе йолаш я мел эша торонаши хьалаши производственни программа толамца кхоачашъяра хIаьта цун бахьан да цу торонех цхьатарра пайда ца ийбар. цхьайолча коллективаша шерра социалистически яхь а йоаржаяь хьинари низи ца кхобеш, къахьег, планаши тIаийца декхараши толамца кхоачашдара бокъонцан тIагIерттаи къовсам лоаттабу. хIаьта тIехьаюсача коллективаша иштта къахьегац.

Де деза гIулакх да хIара къахьегама коллективо пачхьалкхен план кхоачашъелга данза даргдоаца гIулакх а лостам а хинна дIаоттилга.

Оттаяь заданеш толамца кхоачашъяра болхлочунгара кулгалхочунга кхаччалца йолча кадрай бехктокхам лакхбе беза.

Ши бутт гаргга ха мара яц шу чакхдала, ерригача коллективаша чIоагIа йоакхо е езаш гIулакх да духхьал шера план кхоачашъяь ца Iеш, пятилетка кхаь шера план а кхоачашъелга. Ховш ма-хиллара, иттлагIча пятилетка хьалхарча шин шера промышленни производства темпашка диллача тIехьаюсаш яр республика.

Из хIара коллективана бокъонца йола программа я. Производство дегIаахара темпашка диллача къаьстта чIоагIа тIехьаюсаш я «Чеченингушвино», «Консервплодоовощ» объединеней, дулха комбината, шекар доаккхача, даьтта доаккхача, цементни заводий, кога гIирс бечеи Назрановски трикотажни фабрикай, рудаех йоаца гIишлон материалаш йоахачеи чакхйоахачеи Карабулакски завода коллективаш.

Цар а кхыча а предприятеша е пятилетка йолаелча дениз дIа ца луш йисай бIаь миллион совгIча сома маьха продукци.

Республикерча заводийн фабрикайн коллективаша мога а яь шерра хьаллаьцай 1978 шера йиълагIча кварталa планал совгIа продукци арахецарам пятилетка хьалхарча кхаь шера план ханал хьалха кхоачашъяраи «Грознефть» объединеней ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент» заводеи коллективаша дIайолаяь инициатива.

ХIара коллектива сийлен декхахр да производство дегIаахара пятилетка темпаш кхаь шерага кхаьча ца еш, цул тIехъялар. Цу гIулакха мел эша кхоачамаши хьалаши долаш да хIара предприяте.

ДIабахача итт бетта республикерча подрядни гIишлошъеча организацеша а дикка къахьегама толамаш даьхад.

ГIишлон-монтажни балхий итт бетта план подрядни гIишлошъеча организацеша шоай низаца 104 процент кхоачашъяьй, соахкарча итт беттаца нийсдича даь гIишлон балхаш 2 процент дукхагIа да.

Итт бетта план кхоачаш а яьй, соахка итт бетта даьрел дукхагIа гIишлон балхаш а даьд «Грознефтехимремстрой», «Чечингсельстрой» трестий, республика хин боахама министерства гIишлошъеча организацей коллективаша.

ДIабахача итт бетта эггара дикагIа къахьийгарех я Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СМУ-6, СМУ-11, «Жилгражданстрой» треста СМУ-5, «Югмонтажавтоматика» треста СМУ, «Орджоникидзетрансстрой» треста СМП-383, «Чечингсельстрой» треста ПМК-550, мелиорацеи хин боахамеи министерства Шелковской ПМК, кхы дуккхача организацей коллективаш.

Цхьабакъда, республике хIанз а йолаш я гIишлон-монтажни балхий итт бетта программеи тIаийца социалистически декхараши кхоачаш ца даь йола подрядни гIишлошъю управленеши тресташи. Царех я «Чеченингушводстрой», «Чечингавтодор» гIишлошъеча управленей коллективаш.

Соахка итт бетта хиннарел подрядни гIишлошъяра темпаш лохъяьй Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене, «Севкавнефтегазстрой» гIишлошъеча объединене. «Чечингазстрой» треста коллективаша.

ГIишлонхоша кхоачашъе езаш хьалхашка латта программа йоккха я. Эксплуатаце дIаяла езаш я цхьайола лоархIаме объекташи, дуккхача наха лаьрхIа чуIа цIеноши.

Итт бетта карагIдийннарий итогаша къаьгта хьахьокх даь балхаш кIезига доацилга, къахьегама толамаш дика долга, хIаьта кхоачашъе езаш хьалхахшка латта программеи социалистически декхараши доккхийн бехктокхамеи да.

Итт бетта итогех ховш да дегIаахара темпай даькъе тIадиса хинна декхараш дикка кIезигденнилга, хIаьта республика промышленноста болхлой торонаш я иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера промышленни производство дегIакхувлара боарам 5,6 процентага кхачийта.

ХIара къахьегама коллектива, цун кулгалхойи специалистийн сийлен декхар да 1978 шера программеи иттлагIча пятилетка кхаь шера плани толамца кхоачаш а еш, бIарччача пятилетка план кхоачашъяра йола дика лард йоллилга.

КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои баьча соцамах кийч а яь чIоагIъяьй кхы тIа а продукци арахецара хоадамболлаш йола мероприятеш.

В. ЮДОЛОВИЧ,
Нохч-ГIалгIай АССР Статуправлене промышленноста статистика отдела начальник.

СУРТА ТIА: В. А. Смирнов бригадарцарча ший новкъостащца балха ди чакхдаьнначул тIехьагIа. Аьрдехьара аьттехьа: В. Цветков, В. Васильй, А. Цыкин, В. Смирнов, Н. Буров, И. Гришанов.

М. БЛОХИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛЕНИНГРАД. Дуккхача фордаш тIа, океанаш тIа гIолла лел С. Орджоникидзе цIерагIча Балтийски завода судосборщикий бригадира Социалистически Къахьегама шозза Турпала коммуниста Василий Александрович Смирнова дакъа а лоацаш хьадаь дола кемаш.

Царна юкъе да — доккхий танкераш, лесовозаш, рудовозаш, Iилман кемаш — «Космонавт Юрий Гагарин», «Космонавт Владимир Комаров».

Цу списка юкъе къаьстта моттиг дIалоац атомни ледоколаша «Арктика», «Сибирь» яхачар. В. А. Смирнова бригада цар тIа болх баьб уж хьаде доладелча дениз хьадаь даллалца. Атомоходаш В. А. Смирнова бригадацарча хIара болхлочоа йола школа а экзамен а хинна дIаэттар, хIаьта бригада хIанззехье а кхоачашъяьй иттлагIча пятилетка диъ шера задани.

Иъ партийни съезда делегат хинна, кхозза КПСС Центральни Комитета членалла хержа вола, дуккхаза дукхача дунен мехкашка советский болхлой класса викал волаш хинна Василий Александрович Смирнов эггара хьалха корабех ва. Москвера е кхыча мехкара ше цIакхаьчача ший новкъосташа тIадувхар санна дола барзкъа тIадийхи, дуккха хIамаш баргадайна робу, инструмент бе а елле дIаотт из.

МИНУТА МАХ

Цхьа минута. Масала, балха денаца, кIиранца е шераца нийсйича ма-зIамига хет из! «Доккха хIама дацар из-м, кхы а цхьан минута кIур боаккхаргба, — оал гIале увзараша, — цу цхьан минута дукха хIама де кхувргдий?».

Хьадувла, уйла ергья вай, фу мах ба балха минута. Масала, хьаэцаргья вай 1977 шерара статистически данеш. Цифраша гIо дергда вайна цхьан минута фу де вIаштIехьдаргда хара.

Масала, дIадахача шера вай мехка хIара минута арахецар гIишлош хьалъеча Iалаьмате чIоагIа эшаш йолча цемента 250 тонн! Граждански а промышленни а мел дукха гIишлон объекташ хьийжай цунга. ХIаьта хIанз уйла елаш кхычун: производствас минута болх ца бича мел чIоагIа Iаткъаргдар из мехка дуккхача гIишлонашта.

ДIадахача шера СССР машиннаькъаша — дийнахь а буса а цахаддаш болх беча мехка транспортни конвейеро — деннеи-бийсанеи дIаюха дихьад 10,4 миллион тонн тайп-тайпара мовхьаш, вешта аьлча хIара минута — 7222 тонн. Иззал мухь дIабахьара хIаранечу 60 тонн йодаш йола 120 вагон эш. Цу тайпарча ялата цхьан вагонах 70 эзар буханка маькх хьае йиш я, хIаьта из тоъаргья 150 эзар саг ваха город дийнахьа кхаба.

Деннеи - бусен вай мехка 1977 шера хьалдаьд 307,1 эзар квадратни метр нах чубаха цIеноаш, е цхьан минута 213,3 квадратни метр. Из да цу юкъа вай мехка вахаш волча 30 сагага керда квартираш кхоач яхилга. Цу цифра уйла е оаш, тIаккха ховргда шоана гIишлон конвейерага боаррамагIа болх байтара партеи правительстваи иштта чIоагIа йоакхо хIана ю.

ДIадахача шера СССР-е хIара дийнахьа 29,2 миллион квадратни метр кIадаш хьадаьд, е минута 20 эзар квадратни метрал дукхагIа! Царех мел миссел эзараш болча наха барзкъаш де йиш я лархIа хала да — дерригa а тийша да барзкъаш доккхий е зIамига хиларах, фасонех, модах. Бакъда вIалла а хала доацаш ха йиш я вай мехка цхьан минута арахеца кога гIирс мел мисселча наха тIабувха тоъаргба. Алхха цхьан минута вайцига хьабу 1400 пар телата кога гIирс, е ден-бус арахец ши миллион пар гаргга!

Деннеи - бусен вай мехка хьаду 15 эзар тонн каьхат, вешта аьлча хIара минута — 10 тоннал дукхагIа! Газета ер номер кепатехача каьхатах 25—30 грамм хургья. ТIаккха дагарде хала дац вай мехка цхьан минута хьадеча каьхата тIа 300 эзар экземпляр газет кепатоха йиш хургхилар!

Кепиго сом кходеш санна, балха минуто кходу балха сахьат, кIира, шу! Из цIаккха а дицдалийта йиш яц вай...

Ф. ЦЕХОВОЛЬСКИЙ.
(1 ноябре арадаьнна «Советская Россия» яха газета).

Рабселькоровски посто хоам бу

ХАЛОНАШ ЦА НИЙСЛОРЕ

Дукха ха йоаццаш ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача заводе профсоюзни конференци хилар. Доклад йир профсоюза заводской комитета председатела заместитела А. М. Мартазанова. Цо лаьрххIа дийцар конференце делегаташта завода коллективо иттлагIча пятилетка кхоалагIа шу чакх миштa доакх. Дика да завода дерригa технико-экономически хьокхамаш. Продукци арахецара а из маьхала яккхара а план тIеххоачашъяьй, планагIа лаьрхIачул лакхагIа я къахьегама овсарле. Болхлой юкъера алапи 165 сомага кхоач.

Цу дерригача хьокхамаша хьагойт завода коллективо отчетни юкъагIа болх дика баь хилар 1979 шера хьалхарчеи шоллагIчеи кварталий чотах болх бераш бувцаш докладчика цIераш яьхар НГIАССР Лакхехьарча Совета депутата прессовщица Л. М. Дахильговай, шлифовщика Шадиев Османа, токара Сагов Якъуба, слесара-лекальщика, КПСС обкома члена Котиев Ахьмада, токара Шадыжев Бориса, дуккхача кхыбарий.

Цар ханал хьалха кхоачашъяьй иттлагIча пятилетка кхаь шера план. ХIаьта Измайлов Башир, Эсмурзиева Фатима, Барахоева Маруси, Муталиев Мартазкъа керте латтача бригадай коллективаша шин шереи мйс беттеи кхоачашъяьй пятилетка кхаь шера план.

«1978 шера социалистически яхье котваьннар» яха значок еннай 18 сага. Царна юкъе ва Кузнецов В. А., Аушев Л. А., Муталиев Р. Х. Гелисханов С.-Г. Ю. кхыбараш.

Дикача гIулакхашта уллув кхоачамбоацараш а нийслу. Нарядех продукци дIаяхьийтара план кхоачашъяьяц коллективо. Наха эшаш а чIоагIа хоатташ а йоллашехьа кийча продукце складе иллай. Бахьан — контейнераш ца хилар. Город Назрана машиннаькъа станце ханнахьа контейнераш телац. Из хIама тахан а тIехьа долаш да. Хьалхарча декаде йоагIаш хиннарех ахаш мара хьакхаьчаяц заводага контейнераш. Продукци дIаяхьийтара график толхаяьй.

Контейнераш ца хиларца дувзаденна завода хулаш бола эшам хьалхарча декаде продукци дIаяхьийтара наряд ханнахьа кхоачаш ца яри эшаш йола инструменташ халкъа боахамга ханнахьа дIа ца кхачари хинна Iаь. Хьалхарча декаде контейнараш ца хилар бахьан долаш кхоалагIча квартале дIаяхьийта еза продукци складе хила йоагIачул дукхагIа я, цудухьа из ерригa дIаяхьийта вIаштIехьдаргхилар а коллективо продукци маьхала яккхара план кхоачашъергхилар а тешаме доацаш да. Духхьал из бахьан долаш яланзар коллектива укх шера кхоалагIча квартале премн, хIаьта из тIеххьарча кхаь-диъ шера хьалха хинна хIама а да.

Литейно-прессови цеха коллективо краско-нагнетательни агрегаташ хьаяра план кхоачашъяьяц. ЛоархIаянзар СО-106-и СО-107 тайпаех йола кровельни машинаш арахецара планах М. С. Костоев начальник волча цеха кердача техника участка коллектив а. ХIанз завода кулгалхой уж кхоачамбоацараш дIадахара оарцагIбаьннаб.

Духхьал укх шера 26 саг хилар салоIача цIеношка, 27 болхлочун торо хилар мехка тайп-тайпарча санаторешка шоай унахцIено тоае. Дуккха болхлой хиннаб туристически путевкаех баха. Кхо бIаь совгIа саг болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакххой хиннаб лаьрххIача графиках коллективо салоIача зоне е Къилбаседа Кавказерча хозача а гIоръяьннача а моттигашка.

Тхоай салоIа беза я тха Армхе, амма заводской комитета бехка цига саг ваха йиш йолаш дац. Массехк шу да цу зона болх ца бу а коллектива пайда ца лу а, из хьалъеш дикка пачхахьалкхен средстваш дIаяхийта йоллашехьа. Даа хIама кийчду моттиг яц цига, духхьал цудухьа ахац цига болхлой. ХIаьта моттиг дика я из, здани а я хоза кийчъяь, чулатташ мебель, телевизор, ловза тайп-тайпара хIамаш, кхы эшараш а долаш. Нагахьа санна заводской комитет хозза оарцагIйоаларе, еза-йоккхача машиностроене болхлой профсоюза обкома гIонца вIаштIехьдаргдар цига даа хIама кийчду моттиг хилийта а болхлой цига салаIа ухаргбола гIулакх де а. Ший климатически хьалашка диллача курортни зонал хIамма а эшашагIа йоацаш моттиг ма-йий Армхи.

Уж кхоачамбоацараш дIадахара оарцагIъяла еза ерригa коллектив.

Рабселькорски поста членаш:

У. ГАЗДИЕВА,
завода сборочни цеха слесарь-сборщица,
Н. ЧАНИЕВ,
инженер-технолог,
Х. МЕСТОЕВ,
партбюро секретарь.

ГРОЗНЕ ХИННАЧА БIАЬДИЙНАХЬАРЧА

ТIЕМИЙ 60 ШУ ДИЗАРГА

ДОККХА ДЕНАЛ ГОЙТАР

Советски Iаьдал бахьанце лоаттабаьча къовсама историе кIезига яц башха-дика событеш. Царна юкъе да 1918 шера августе-ноябре Грозне хинна БIаьдийнахьара тIемаш.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце котало яьккхачул тIехьагIа, Советски Iаьдал дохаде безам болаш доазол дехьарча интервенцеи чурча контрреволюцеи вIашагIтехача низаша шоашта могар дир болхлойахархой республика хIалакъяра. КIайча гвардейски инаралий бандашта герзи обмундировании лоаттайора империалисташа, контрреволюционни мятежаш хьейора.

Советски Iаьдал бахьанце лоаттабеча лирача къовсама арена а хинна дIаэттар Къилбаседа Кавказ. Терски областа Деникина эскар гаргакхачаро корта айбир моттигерча контрреволюционни низий. 1918 шера июнь бетта Моздоке дIайолаелар меньшевик Г. Бичерахов керте лаьтта кIайча казакий мятеж.

Тийрка йисте этта хала хьал теркал а деш, парте Центральни Комитетои Совнаркомои Къилбаседа Кавказе хьожавир Россе Къулбехьеи чрезвычайни комиссар Г. К. Орджоникидзе.

1918 шера август бетта Грознера го а баь кIайча казакий доакъоша дIадийхар Советаш дIайоахилга, ЦIеча Эскарои Грозненски пролетарнатои герз Iодуллилга. Грозненски ЦIеча Эскара командующе Н. Ф. Гикало городе бахача нахага кхайкарал дир: «ЦIеча Эскара штабо дIанхайкаду революце сийлахь йоккхача идеяшта, контрреволюце Iазапа кIалхардахара тIехь къовсам лоаттабаьрийн лоаттаберийн дIакъашта тIагIолла мара Бичерахов ший бандиташца городе хьачуварг ца хилар... Революцех дог лазаш мел волчо дIакхетаде деза хIанз укх сахьата вай а революце а кхел къасташ йолга». 1918 шера 11 августе дIадоладелар 12 ноябрь хьатIакхаччалца бечираховски бандашта духьала даь грозненски болхлой турпала БIаьдийнахьара тIемаш.

Бичераховцаша кхаь оагIорахьара го баьбар города, цунна тIагIерташ вар дика кийчваь 12 эзар салтеи эпсари. Уж деноаш дагаухаш болхлой и салтийн депутатий Грозненски Совета председатела заместитела Г. З. Иоаннисиане яздора: «ТIемаш дийнахь а бус а дора, йоккхий топаш ювлар, пулеметаш еттар. ЦаI санна революци лорае эттар грозненски болхлой, доккха денал, низ, турпалал гойташ цар халача хьалашка меттахьа хIамаш еттар моастагIчоа».

Бичераховцащца тIом латтача хана грозненски ЦIеча Эскара мугIараштa цахаддаш юкъеухар болхлойи хьалха хина фронтовикаши. ЦIеча Эскара регулярни доакъоел совгIа вIашагIъехкаяр самооборона отрядаш, заводской района болхлой рота, машиннаькъа дружина, старопромысловски болхлой Пролетарски батальон, кхыйола подразделенеш. Грозне машиннаькъахоша город лораерашта новкъостал дара хьайир «Къахьегача халкъа Iадалаи кортамукъаленнеи тIехьа къовсам лоаттабер» яха бронепоезд. Грозненски гарнизон 3500 бIухочох латтар.

Города оборонана кулгалдеш вар Гикало Николай Федорович, фронта къаьсткъаьстача участкай командираш бар П. Маслов, Г. Федоров, П. Григорьянц.

Грозненски болхлоша, красноармейцаша хIара улица, хIара цIа лорадеш лира тIом лоаттабора. Массехказа наступлени йир кIайча казакаша, бакъда уж юха тIехьашка бовла безаш хулар. Болхлоша шоаш хьайора гранаташ, бомбометаш, лелхаш йола веществаш. «Молот» завода гаьна доацащ къаьстта бирса тIом эттар 16 сентябре. КIайча казакаша шоай эггара толашагIа дола низаш юкъедоаладир цига, царна юкъе яр Прохладнера хьайоалаяь Волгский пластунски полк. Цу тIем тIа кIайбарех эзар совгIа саг вийра е човнаш ийр, 150 саг каравоалавир.

Йоккха сийле яьккхар В. Е. Михайлик командир хиннача дукхагIча даькъе кадрови старопромысловски болхлоех лаьттача Пролетарски батальоно. Дукха денале гIулакхаш карагIдаьлар цуна. Къонача, доккха къонахчал долча Мусоров Павела моастагIашкара пулемет хьа а яьккха из етташ дукха моастагIий боабир. Шофера Зайцев Николая моастагIчун бIаргкIалхара броневик йигар. Денал долча медсестрас нохчочо Арсанова Фатимата човнаш хиннараштa новкъостал дать ца Iеш, бIухоща цхьана моастагIчун атакаш юхаеттар, хIаьта цу тIем тIа ший вахар дIа а делар.

Н. Ф. Гикало, Г. З. Иоаннисиани керте лаьттача партийни организаце, болхлойн салтийн депутатий Совето Iаьмате дукха болх бир Бичерахова контрреволюционни бандаш юхатохара къахьегамхой оарцагIбоахаш, тIема отрядаш вIашагIъехкаш, герз Iалашдеш, бIухой медикаменташцеи кхачанцеи Iалашбеш, агитационни болх вIаштIехьбоаккхаш.

Грозненцашта доккха новкъостал дир Шерипов Асланбек керте лаьттача ЦIеча Эскара отрядаша. Ханкальски чIожера дIааравоала моттиг дIакъайлар цар, бичераховцаш тылагахьара городе чубахкийтанзар, вIалла дагадоацача моттиге даим моастагIчоа хIамаш еттар.

29 августе В. И. Ленинген И. В. Сталинген ше яхьийтача телеграмма тIа Г. К. Орджоникидзе хоам бора лоамароех латта ЦIе Экар Грозне юкъедоаладаьд, из вай бIухоща цхьана моастагIчох латаш да, яхаш.

1918 шера сентябре Сергос тIадилларах А. З. Дьяков керте лаьттача большевикий группе сунженски ЦIе Эскар вIашагIделлар, бичераховцаща тIом а беш Грознена новкъостал де даьлар из.

Цу турпала деношка Сунженски лине тIа хьахилар терски казачества эггара хьалхара партийни организаци. Из дар 1918 шера 1 октябре. Эггара хьалхарчарца парте мугIараштa юкъевахар сунженски ЦIеча Эскара командующи А. З. Дьяков.

Октябрь бутт чакхбоаллаш Грозне кхаьчар Г. К. Орджоникидзе, военни комиссар М. К. Левандовский. Уж бахкаро кхо бутт гаргга хана областах дIакъоастабаь хиннача грозненций дегаш ураоттадир. Бичераховцашта наступлени яра план кийчйир. 9 ноябре цхьатарра Грозней Сунжаи оагIорахьара е лаьрхIар наступлени.

Г. К. Орджоникидзе сунженски фронте дIавахар. 7 ноябре Михайловски станице гулвелар эзар гаргга фронтовик. Центральни Советски правительствай большевикий партеи цIерагIа Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце шу дизарца бIухой даькъала бийцар цо. хIаьта Советски Iаьдала моастагIашца турпала къовсам лоаттабарах сунженски эскараштa ЦIе Байракх елар. 9 ноябре бийсанна 12 сахьат даьлча генеральни тIом дIаболабелар. Сунженцаша хьаьккхар Самашкински, Закан-Юртовски, Ермоловски станицаш, хIаьта грозненцаш, вокзал хьа а яьккха, Грозненски станице чухьийлхар. 12 ноябре Грознеи Сунженски ЦIеча Эскареи бIухой шоайла вIашагIкхийтар.

1918 шера 14 ноябре Грозне хилар мостагIа эшавара хетаяь военни парад, цига дакъа лоацаш бар город-турпал лораяьраш, нохчий ЦIе Эскар, цIеча сунженски казакий доакъош.

Г. К. Орджоникидзе яьча представленегIа Грозне герзащцарча низий главнокомандующена, Тийрка йистерча пролетарски крепоста турпалча оборона кулгалхочоа Н. Ф. Гикалона елар ЦIеча Байракха орден, хIаьта 1924 шера феврале — 1918—1920 шерашка къулбехьен-эрсий контрреволюцена духьаларча къовсаме герз бе делла дакъа лацарах а грозненски мехкдаьтта промышленность юхаметтаоттаеча болх барах а Грозне пролетариата елар ЦIеча Байракха орден.

БIаьдийнахьарча тIемаша хьахьекхар город лораяьрий къонахчали чIоагIали, Советски Iаьдала уж боарам боацаш чIоагIа мутIахьа хилар.

Контрреволюцеца лаьттача тIемашка кхы а чIоагIделар халкъий сийлахь-доккха доттагIал, Грозне пролетариата, лоаман къеча наьхеи цIеча казачестваи, Къилбаседа Кавказа дерригача халкъий интернациональни цхьоагIо.

Т. ПЛЕШАНОВА,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома партархива заведующи.

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Кердача къахьегама толамашца накъайогIа Сийлахь-боккхача Октябра цIейна Ф. Э. Дзержинске цIерагIча Ивантеевски производственни трикотажни объединене коллектив. Октябра хьалхарча ударни вахте эттаб предприяте ерригача цехийн отделийн болхлой.

ШоллагIча мех еча цехе хIара денна хьаю 6300 квадратни метр искусственни мех. Октябра 61 шу дизарга цу цеха коллективо лаьрхIад пятилетка кхаь шера план кхоачашъе а заданел совгIа 90 эзар квадратни метр продукци кхы тIа арахецен.

СУРТА ТIА: искусственни мех тоаеча участке.

Н. АКИМОВЕИ,
А. ПУКАРЕВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬАЛХАЛАТТАРЕХ ЦАI

Республике эггара хьалхарчарца кхаь шера план кхоачашъяьй юртбоахама министерства дIа-юха лелача механизированни колонна коллективо. Цун объекташ колхозашкеи совхозашкеи я. Предприяте начальника Гани Абдурахманович Цуцаева дувц:

— ТIаийца социалистически декхараш а иштта кхаь шера план а кердача Конституце шу дузача денга кхоачашъе, аьнна дош деннадар гIишлонхоша. Из дош толамца кхоачашдаьд цар.

Уж толамаш доахача овсарле къахьийгар мастераша Эльзиев ИсмаIала, Литягин Владимира, Блюдов Бориса, Касумов Бауде кулгалдеш йолча комплексни бригадаш а.

ПМК коллективана массехказза еннай обкома, горкома райкома Сийлен грамоташ.

«Грознефть» объединенеи назрановски «Электроинструмент» заводеи коллективаша даь кхайкарал хьал а лаьца планал совгIа кхы а 300 эзар сома маьха гIишлон балхаш даьд коллективо.

Я. БУБНЕНКО.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

КЪАХЬЕГАМХОШТА «КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дуккхача шерашка беркате къахьегарахи къахьегаме карагIдаьннарий хам беш СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла.

ЗАВОДСКОИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА:

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически заводе гIолла

Айдамиров Вахийна — грузчика.
Ануфриев Иван Герасимовича — машиниста.
Ахмерзаева Зулпа Исрапиловнана — болхлочоа.
Безрукова Лидия Дмитриевнана — болхлочоа.
Белоусов Георгий Тимофеевича — грузчика.
Бешлиу Михаил Тимофеевича — слесара.
Бурова Анастасия Васильевнана — аппаратчицана.
Волков Владимир Михайловича — слесара.
Гельметдинова Сания Мифтаровнана — аппаратчицана.
Данилов Николай Семеновича — слесара-ремонтника.
Дудаева Еситана — уборщицана.
Жангутаева Тамара Жангутаевнана — уборщицана.
Зыкова Мария Петровнана — лаборанткана.
Корнеева Елена Георгиевнана — аппаратчицана.
Коснков Петр Трофимовича — машиниста.
Мадалов Саид-Али Мадаловича — машиниста.
Мартыновский Александр Ивановича — машиниста.
Мусаева Раисана — уборщицана.
Мухтаров Магомед Закроиловича — слесара.
Науменко Елизавета Васильевнана — смена начальника.
Пещеров Владимир Александровича — газосварщика.
Посевина Раиса Трофимовна — нормировщицана.
Проворотов Иван Михайловича — аппаратчика.
Пронина Пелагея Михайловнана — фасовщицана.
Самойлов Борис Николаевича — аппаратчика.
Семенова Мария Анисимовнана — уборщицана.
Стариков Юрий Николаевича — слесара.
Умаханов Имран Можадовича — слесара.
Хохлов Иван Ивановича — автобуса водитела.
Чанкуев Богдан Касимовича — пенсионера.
Черкассов Виктор Павловича — токара.
Чернышова Нина Афанасьевнана — упаковщицана.
Чуприков Владимир Викторовича — слесара.
Шаламыгина Ольга Дмитриевнана — аппаратчицана.
Шатурин Константин Евпатьевича — грузчика.
Шевченко Петр Васильевича — слесара.
Шпилев Алексей Афанасьевича — вокхагIволча инженера.
Януркаев Ширванена — слесара.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене аьшкабетонни изделей заводе гIолла

Ахмерзаева Хакимат-Юнусовнана — уборщицана.
Железняков Петр Георгиевича — слесара-инструментальщика.
Мирошниченко Николай Васильевича — электросварщика.
Улесов Борис Петровича — котельщика.

«Терек» яхача Нохч-ГIалгIай производственни мебельно-дахчах хIамаш еча объединене гIолла

Дебелова Ольга Васильевнана — грузчицана.
Милютов Василий Павловича — бригадира.

Грозненски ацетонови заводе гIолла

Прохорова Анфиза Харитоновнана — аппаратчицана.
Фисечко Наталья Демьяновнана — болхлочоа.
Фомичев Иван Афанасьевича — ЖКО начальника.

«Грозавтотехобслуживание» яхача производственни объединене гIолла

Арустамов Лев Сергеевича — автослесара.
Березутский Михаил Павловича — инспектора.
Лысенко Евгения Михайловнана — болхлочоа.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене Грозненски аьшкабетонни конструкцей заводе гIолла

Изотов Александр Алексеевича — слесара.
Мерсиева Жовзана — станочницана.
Сухоруков Иван Ильича — болхлочоа.
Хамадов Саид Хамадовича — рамщика.

Грозненски ремонтно-механически предприяте гIолла

Беликова Екатерина Ильиничнана — кладовщицана.
Кубаева Бассарена — болхлочоа.

Мамров Николай Карповича — маляра.
Шахабов Муступа — грузчика.

Магистральни продуктопроводий Грозненски районни управлене гIолла:

Ефремова Любовь Николаевнана — машинисткана.
Пятыгин Александр Кондратьевича — инженера.

«Грозгипронефтехим» институте гIолла:

Богдасарова Надежда Мартыновнана — техника.
Ершов Георгий Алексеевича — вокхагIволча инженера.
Захарова Александра Васильевнана — электрофотографа.
Маркова Валентина Александровнана — корректора.
Маркова Валентина Дмитриевнана — керттерча инженера.
Тюрина Зоя Михайловнана — йоккхагIйолча инженера.
Холомненко Наталья Николаевнана — йоккхагIйолча инженера.
Юдин Виталий Михайловича — пенсионера.

«Чечингражданпроект» проектни институте гIолла:

Демченко Нина Сергеевнана — керттерча инженера.
Самборская Вера Григорьевнана — копировщицана.

«Чечингстройтранс» производственни автотранспортни объединене гIолла:

Харитонюк Владимир Максимовича — шофера.

Грозненски автокомбинате гIолла:

Бондарь Василий Ивановича — кузнеца.

Нохч-ГIалгIай транспортни управлене № 1737 йолча автоколонне гIолла:

Акопян Мартирос Амбарцумовича — шофера.
Иргнзцев Павел Ивановича — шофера.
Свиткин Николай Егоровича — механика.
Топорков Анатолий Тарасовича — шофера.
Ягодзинский Иван Федоровича — шофера.

«Грознефть» объединене технологически транспорта Грозненски управлене гIолла:

Корниенко Василий Ивановича — водитела.
Кривозубкин Иван Петровича — водитела.

№ 7 йолча треста Грозненски МУС автобазе гIолла:

Каледин Иван Федоровича — трубоукладчика машиниста.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене гIолла:

Капинос Павел Яковлевича — пенсионера.
Лоза Николай Васильевича — керттерча экономиста.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене № 7 йолча гIишлон-монтажни управлене гIолла:

Сотни Мария Степановнана — электросварщицана.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене специализированни гIишлон-монтажни управлене гIолла:

Комиссаренко Иван Яковлевича — болхлочоа.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене гIишлошъеча механизаци яра управлене гIолла:

Гребенюк Александр Григорьевича — пенсионера.

«Грознефтехимремонтстрой» треста № 2 йолча специализированни ремонтно-гIишлон управлене гIолла:

Бирюков Иван Егоровича — болхлочоа.
Гостищев Павел Николаевича — бетонщика.
Гильдеев Равиль Насрединовича — слесара.
Домшарова Ольга Антоновнана — бухгалтера.
Ковалев Гурий Аверьяновича — слесара.

Ларионов Андрей Васильевича — бетонщика.
Мурадли Ашот Мовсесовича — плотника.
Осадчий Федор Кузьмича — газосварщика.
Соколова Александра Федоровнана — маляра.
Терещенко Федор Борисовича — бетонщика.

«Грознефтехимремстрой» треста механизаце управлене гIолла:

Белов Макар Михайловича — машиниста.
Баширов Султана — машиниста.
Гура Иван Николаевича — слесара.
Коношко Надежда Васильевнана — керттерча бухгалтера заместитела.

Ленина ордена № 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлене гIолла:

Тарарин Степан Ивановича — медника.

«Дагсельэлектросетьстрой» № 66 йолча Нохч-ГIалгIай мехколонне гIолла:

Гамаюнов Данил Акимовича — пенсионера.

«Чечингремстрой» треста наькъаш — тIаьшн техкача управлене гIолла:

Баснакаев Иса Исаевича — болхлочоа.
Новиков Александр Ильича — токара.

Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама министерствае гIолла:

Шадури Григорий Ильича — министр заместитель хинначоа.

Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытовой гIулакхдара министерства «Чечингобувьбыт» объединене гIолла:

Рогозин Серофим Федосеевича — обувщика.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене ОРС гIолла:

Акопова Клавдия Васильевнана — буфетчицана.
Муртазалиев Иван Гадаевича — грузчика.
Путнев Аркадий Тарасовича — столове заведующена.
Финклер Рива Шлемовича — вокхагIволча продавеца.

«Грознефть» производственни Ленина ордена объединене военизированни охрана вIашагIкхийттача отряде гIолла:

Бетина Татьяна Семеновнана — стрелока.
Хмельницкая Елена Степановнана — стрелока.

«Вторчермет» Нохч-ГIалгIай республикански производственно-заготовительни управлене гIолла:

Баринов Александр Петровича — инженера.
Абнин Федор Петровича — уполномоченена.
Агафонов Борис Васильевича — газорезчика.
Анохин Алексей Васильевича — пенсионера.
Асатуров Грач Александровича — газорезчика.
Барахович Тамара Ивановнана — хаьхочоа.
Ефанов Сергей Васильевича — пенсионера.
Ефименко Александр Яковлевича — мастера.
Запунный Борис Демьяновича — пенсионера.
Коваль Павел Гавриловича — пенсионера.
Легенин Василий Романовича — пенсионера.
Лысечко Григорий Сергеевича — пенсионера.
Мягков Григорий Ивановича — уполномоченена.
Николайченко Аким Панфиловича — слесара.
Пирожков Иван Алексеевича — пенсионера.
Пятибрат Федор Дмитриевича — пенсионера.
Ракаминов Григорий Федоровича — уполномоченена.
Руденко Вера Никитичнана — пенсионеркана.
Страмоусова Антонина Никифоровнана — пенсионеркана.
Чеботарева Лукерья Ивановнана — пенсионеркана.
Яковлев Иван Федоровича пенсионера.
Ялхороев Ахмет Губниевича — сортировщика.
Фикулина Николай Идигуловича — пенсионера.

№ 1 йолча берий ясли-сада гIолла:

Самсонова Ольга Ивановнана — медицински сестрана.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИН.**

г. Грозный.
1978 шу 25 октябрь.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 61 шу дизаран сийна республика къахьегамхошта йоагIача социалистически яхье хьинаре дакъа лоацаш хилар «40 лет Октября» яхача Наьсарерча совхоза хьайбаш лелодераш. ТIой-Юрта магIа йистте уллача 3-гIа ферма коллектив яхье хьалхара метте яьлар. ДIабахача шера хьалхара 333 тонн шура планах йоагIачул 3 тонн дукхагIа, ишта планал 2 тонн совгIа а йолаш пачхьалкхенга а ехкай 275 тонн.

Ферма доярхашта юкъе дукхагIа шура йаккхара яхье дикагIйола моттигаш дуккханеш яьхай. Къаьстта дика хьокхамаш даьхад Дзаурова Мадината — хIара IаттагIара цо яьккхад 2740 килограмм шура плана 2350 йоагIача. Олигова Хьавас — 2642 килограмм. Ферме хIара IаттагIара яьккха шура 2215 килограмм а план 2150 йолча.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аьттехьа): ферма заведующи Гиреев Аюп, бригадир Кодзоев Илез, доярхаш Дзаурова Мадинат, Дзаурова Тамари, Олигова Хьава.

И. ПЛИЕВА сурт.

Пайдане семинар

МагIалбикерча ГI. Ахриева цIерагIча комсий совхозе хилар комсаш дIайогIара, яIара, дегIайоалаяра де деза балхаш дувцаш йола семинар. Цига дакъа лоацаш бар района комсаш лелаеча боахамий агрономаш, инженераш, отделеней кулгалхой, бригадираш. «Чеченингушвино» объединене начальника заместитела А. Ермолаевеи агронома З. Зубайловеи дийцар цу гIулакха лаьтта а дIайогIа комсаш а мишта кийчъе еза, мел кIоарга уж лаьттах Iочуйохка еза, кIоагаш доахача гидравлически буроца а лаьтта тоIадергаца а болх мишта бе беза.

Семинаре хьсахадир ГI. Ахриева цIерагIча совхозе комсаш дIайогIа лаьрхIа лаьтта дика кийчдаьи йоархIех цIенен хиннилга, ханнахьа комсаш дIаегIалга. Республике хьалхара «Кавказ» совхозе даьчча бесса механизированни хьисапе доакъош дир укхаза комсаш дIайогIа лаьрхIача лаьттах. Цу балхо 40 совгIа саг халача къахьегамах мукъавалийтар.

Питомникера хьаяхьаш йола дIаювгIа комсаш хьакхоаччашехьа а гексахлорана обработка а яь лаьттах йохка еза, йокъа ца ялийта. ХIаьта дIайогIале хьалхагIа овлаш эшшача тайпара дIа а тийда, тIаккха йоагIача кIоаргалах дIайогIа еза. Цу гаьна лакхехьара чIонак лаьттан лакхехьарча тIоанал пхиъ — итт сантиметр кIоаргагIа хила еза.

ДIайогIаш йола комсий гаьнаш ведараш чу лелаю дIайогIачар, лаьттах яь коача дилла чу а етте. Йокъалац ишта дIаегIа комсаш.

Хайча совдоацаш да, комсий цхьа гектар дIайогIарга 1000 сом гаргга ахча дIадодаш хилари, цул тIехьагIа цу бешо ах бIаь шерал совгIа йолча хана хьувкъам телаш хилари. Харцахьа комсаш дIайогIаш хьийта къа дов. Цудухьа уж дIайогIара де деза балхаш, кхыметтел лоадам боаца «хIамилгаш» а дийцар семинаре.

Объединене болхлоша гулбеннарий дуккхача хаттарашта жопаш тийлар, хьахьекхар тайп-тайпара ха яьннача гаьнашта де деза гIулакх — комсаш йоIилга, кIотаргаш дегIайоалаелга мишта де деза.

М. ДАСКИЕВ.

Дезалий бригада

ГIомара гувнаштеи михо шаьръяьча босештеи юкъе гIолла дIахо бурунни аренашка бода тха никъ. Машина спидометро 40 километр совгIа хьатехачул тIехьагIа дIакхаьчар тхо «Красный пахарь» яхача колхоза жа Iуй бригаде. Али Алиевич Магомедов ва укхаза вокхагIвола жаIу.

«ЦIагIа» нийсвелар оаха лехар а — А. А. Магомедов. ХIара бIаь жийна тIехьара дукхагIа Iоахарий кхедара тIехьа лоаттабеча къовсаме шозза чемпион ва Али Алиевич. Тхо дIакхаьчача хана Iай жа чудоахкаргдола база тоаеш воаллар из ший воIаца Махьмадаца. Вож ши воI — Илези Идриси — жа доажаде бахабар.

Тхона дукхагIа ха ловш дар, дахкаш долча жерчашта искусственни осеменени еча бригада болхаш мишта лел.

— Из болх йистебаьннаб, — аьлар вокхагIволча жаIуно. — ХIанз хьахулча шера хьалхара хургда тха совхозе Iай жа дахкилга. — Тхона Iаяха керда хIама-м дац из, оахош бригаде леладаьдеце а. ХIаьта а кийчо дика е езаргья, къахьегам а хургбац кIезига.

— ДикагIволча жаIун Наурды Эсмухамбетова рекордни соахка бIаьсти айса баьккха толам аз тIехьабитачул тIехьагIа колхозерча цхьаболча наха юкъе хабараш доладелар: Магомедова бIаьстан юхье дахкийташ леладу жа, цудухьа хул цун Iулаца дукха Iоахарий. Волавалийтал-Ia Iай жа дахкийта, тIаккха ховргда вайна бIаь жийна тIехьара цо масса Iаьхар хьакъоастабу, — йоахар цхьабараша.

— ТIаккха Iа фу лаьрхIад? — хаьттар оаха.

— Дош деннад хIара бIаь жийна тIехьа юкъера лаьрхIача 150 Iаьхар хьалхебе. Из дош кхоачащдича пхе шера план диъ шера чакхйоаккх тха бригада.

— Керттердар — лаьрхIар кхоачашдара хьай хьинар оарцагIдаккхар да, — йоах дIахо Магомедова. — Iайха оттадаь декхар кхоачашде гIортта веза. Жерчашта осеменени еча хана а саьна, шоаш ца кхобеш къахьег тха бригадерча, аьлча а — тха дезалерча хIара болхлочо. «Халонашта цхьаккха а латкъац. ХIанз бригада кийча я жена дика Iа доаккхилга Iалашде а цар Iоахарий ду кампани толаме чакхъяьккха а.

Шортта тоъаргйолаш йокъаяь люцерна я, кIалхьарцара ча да, хIаьта ноябрь бетта хьалхарча деношка денз жега цнз болийташ йола доакъара гранулаш ехка доладеннад тхо царна. ХIанзарчоа хIара жийна 200 грамм лу деннеи буссеи. укх гарггарча хана 500 граммага кхоачаш лакхъергья из норма, кхы а дIахо — килограммага кхоачаш. Цхьан дешаца аьлча, шоаш тIаийца декхар кхоачашде кийчбеннаб жа лелодераш.

М. ТКАЧЕНКО,
Шелковской район.

ШИН ЗВЕНОЙ ТОЛАМ

ДIадахача шера республике хьалха латтарех а болаш, хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 40 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхар «Атагинский» совхоза кхаш леладераша.

— Укх шера а лерттIа Iунал даьдар 650 гектара тIа дIайийнача цу культурана,— йоах боахама керттерча агрономо Кадыров Мовлас, — бакъда, тхона хеттача тайпара хьувкъанзар ялат. — ХIара гектара тIара 28 центнер фуалъяьха хьажкIаш мара яланзар, план 32 йолча.

Соахкарчул гаьнна лохагIа я цифра. Цу деша керттера бахьан бIаьсти лаьтта йоачаш я, йоах совхоза кулгалхоша. Бакъда, цхьаболча кхаш леладерий хьокхамаша кхыдар йоах. Масала, Социалистически Къахьегама Турпала коммуниста Гайтамиров Ширвание кулгалдеча звенос доал даьча кхай тIара юкъера лаьрхIача 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуийцай хIара гектара тIара. Цига а ма-дийлхадий догIаш, цхьатарра ма-хиннабий ерригача хана хаоттам цу звеной кхайна а лоаллаха дадача вокх кхашта а. Бахьанаш, бокъонца аьлча, кхычахьара леха деза.

Звеньевой ше воацаш кхо саг кхы ва звеноца: Ширване воI комсомолец Гайтамиров Хасмахьмад, Довлетгириев Шарани, Гидразов Рашид. Кхашнара балхаш агротехнически бокъонаша яххача бесса чакхдаьхад цар: ханнахьеи эшача кIоаргалахи даьд оахам, цул тIехьагIа дика тоадаьд из, хIара гектара тIа 18 центнер лоархIаш минеральни удобренеш кийсай. Ханнахьа хьажкIий фу дIадийнад, шозза — эш-эшача хана — хий техад кхай тIа. Манхаш доахаш, культиваци еш Iунал даьд хьажкIашта. Цу гIулакхаша баккхийтаб толам. Звенос 150 гектар долча кхай тIара 750 тонн фуалъяьха хьажкIаш чуийцай.

Иштта бIу ца къожабеш къахьийгачарех я тIехдика генараш кхедаь Сугаипов Мухьмад керте латта звено а. Агротехнически бокъонаша дIадеххача тайпара Iунал дир цун механизатораша шоай кхайна. Цудухьа хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 16 центнер генараш даьлар, план 12 центнер йолча. Соахкарчул 5 центнер дукхагIа я из. Паччахьалкхенга дехкад 210 тонн генараш, план шозза тIехкхоачаш а еш.

ЛаьрххIа йоакхо а еш вIаштIехьдаькхадар хьувкъам чуэцилга. Хьалкхедаьр ца дойтара чIоаггIа оарцагIбаьлар механизатораш. Къаьстта айденнача хьинарца къахьийгар комбайнераша Дараев Алхазуреи Азиев Мухьмадеи. Царех хIаране 150—160 процент кхоачашйора шоай балха нормаш. Овсаре болх бир кхыча цар новкъосташа а. Цудухьа, графикал хьалха а баьнна, пхе дийнахьа чуийцар 215 гектара тIара генараш. Хьувкъам ханнахьа чуберзабе вIаштIехьдаьлар.

Цу шин звенос баьча балхо хьахьокх, къахьегам лерттIа вIаштIехьбаькхачеи агротехнически бокъонаша дIа мадеххара дIайийнача хIамашта гIулакх дьчеи коллективаша массаза а лакха хьувкъам кхебелга.

М. ЦУРОВ.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ИНТЕГРАЦИ ЛЕЛАШ Я

КОМПЛЕКСНИ ПРОГРАММА: КIОАРГЛУ БОАХАМЕРА ЦХЬАНА ЛЕЛАДУ ГIУЛАКХАШ

СЭВ членаш долча мехкаша цхьана леладу гIулакхаш дегIаахара а кIоаргдалара а боккха лоархIам болаш я 1971 шера тIаийца социалистически экономически интеграце Комплексни программа.

Из программа кхоачашъеш СЭВ членаш долча мехкаша дуккха лоархIаме мероприятеш чакхъяьхай материальни производства сфере.

«Комплексни программа кхоачашъяра деча балхех, — йоахар КПСС XXV съезде Л. И. Брежнева, — хIанззе а хьахиннар да боахама даькъе вай цхьана леладу гIулакхаш дикка кIоаргдалар, царех хIараненa болча пайданна вай мехкий экономикаша шоайла цхьане доацар шоллагIчо лоаттадеш хилар».

Кердача тайпара дола дунен халкъашта юкъера гIулакхаш дегIаухача, дунен социализма позицеш чIоагIъеча доккха дакъа лоац Советски Союзо. Белгалдаькха деза, СЭВ членаш долча мехкашкарча промышленни производства боарамах 60 процент цун даькъа кхоачаш хилар. ЦIи яккха хала да вай мохк юкъе а боацаш социалистически содружества паччахьалкхений производства даькъа.

Ерригa хьанйцача СЭВ членаш долча мехкий арахьарча торговле обороте Советски Союзо лоаца дакъа 40 процент даший аргIанна СССР арахьарча торговле беррига боарамах 50 процент цу мехкашта кхоач.

Доккха гIо ду Советски Союзо вежарий мехкий халкъа боахама доагораца, энергеца бедалца Iалашбеча. Цу гIулакхаца мехкий низаша цхьана дакъа а лоацаш хьалъеш латт доагорей бедалеи промышленноста доакъошкара йоккхий объекташ. Онддача боараме яьй халкъа боахама керттера доакъош чулоацаш йола экономически даькъе цхьана гIулакхаш леладарах йола дуккхача оагIошта а шишша оагIонна а юкъера соглашенеш.

Советски Союза новкъосталца хIанзле хьаьйй социалистически мехкашка низ бола экономически потенциал, хIаьта иштта хьалъеш латт е проектировани еш я керда йоккхий объекташ.

«Машар» яхача электроэнергетически системой «ДоттагIал» оалача мехкдаьттапроводой эффективно болх беш хилар бахьан долаш 1971 — 1975 шерашка 250 миллион тонн мехкдаьтта кхаьчад СЭВ членаш долча мехкашка Советски Союзера, 1966 — 1970 шерашка 138 миллион мара ца кхаьчача, электроэнерги — 40 миллиард кв. сахьат мара ца хиннача.

ВIаши дага а даьнна оттаяьча 1976 — 1980 шерашта лаьрхIача СЭВ чудоагIача мехкий дуккхача оагIоний интеграционни мероприятей планага хьежжа цхьана караерзаеш латт Оренбургски газоконденсат йоалла моттиг, иштта юллаш латт «Союз» яха уникальни газопровод, хьалъеш я 750 киловатт напряжени йола Винницера (СССР) Альбертирше (ВНР) йода системашта юкъера электропередачай линн, хьаду мехкдаьтта доакхха, аьшк доаллача бедала (скатышийн концентратийн), ферросплавий, целлюлоза, асбеста, фосфорни удобренеи производства керда низалаш.

Интеграционни объекташ эксплуатаце дIаенна яьлча СЭВ чудоагIача мехкаша хIанз шоашта лоатаючул совгIа кхухьаргья Советски Союзера шерра-шера 15 миллиард кубически метр Iалама газ, 205 эзар тонн целлюлоза, 180 эзар тонн гаргга асбест, 9 миллион тонн совгIа аьшк доалла бедал, 200 эзар тонн гаргга ферросплаваш. Цунца цхьана хьаергья СЭВ юкъе дакъа лоацача европейски мехкийн СССР малхбузехьарча районийн энергосистемаша параллельно болх белга Iалашду 16 эзар кв. сахьат низ бола СЭВ членаш долча мехкий йоккха вIашагIтеха энергосистема.

Советски Союзо хьинаре дакъа лоацаргда 1990 шерага кхаччалца йолча юкъа лаьрхIача дуккхача ханна йолча энерге, доагора, бедала даькъе цхьана гIулакхаш леладара целевой программа тIа белгалдаьха декхараш кхоачашдеча. ЛаьрхIа да СЭВ членаш долча европейски мехкашкеи Кубеи юкъара низ 37 миллион гаргга квт бола атомни, электростанцеши, хIаьта иштта вежарий мехкашта электроэнерги лоаттаяра хIаране низал йиъ-йиъ миллион квт бола йоккха ши АЭС СССР территоре тIеи хьалъе. Цул совгIа, цунца хьашт долча мехкий низашца СССР хьалдергда аьшк доаллача бедала, болата, кхыча продуктай производства низалаш.

1975 шера СЭВ членаш долча мехкашта СССР-ера специализированни продукци лоаттаяр 1970 шера хиннача боарамал диазза тIакхийттад, хIаьта цар СССР-а лоаттаелга — 6-зза. Дикка шерденнад автомобилашъеча, ЭВМ цаI йолча системана лаьрхIача компьютерий, наькъаш дехкача машиний, чIийнаш доацача кIада деча машиний, атомни электростанцешта эшача оборудованей производстве цхьана гIулакхаш леладелга.

СЭВ XXXII сессе (июнь 1978 шера, Бухарест) могаяьча дуккхача ханна йолча машинашъяра даькъе цхьана гIулакхаш леладе лаьрхIача программа тIа белгалдаьд производствана специализаци кооперировании елга дIахо дегIадоаладара тIадерзадаь гIулакхаш. Хьалхарча аргIанна дувцар да атомни электростанцешта, мехкдаьтта даккхарал из кIоаргга чакхдаккхарал, доагора чIоагIача тайпашта, минеральни бедала эша оборудовани вIаши лоаттаяр. Масала, СССР-е хьалъю «Атоммаш» яха йоккха специализированни предприяти. Укхаза болх бе йоалургья содружества мехкашка хьалъеча ядерни электростанцешта эша атомни реактораш арахецаргйола конвейер.

Целевой программаша — интеграце принципиальни кердача лостамо — чулоац дерригача мехкаша коллективно къестаергйола эггара лоархIамегIара проблемаш. Амма, ховш долчча тайпара, цар чулацац цхьана гIулакхаш леладара ерригa аспекташ. Из кхоачаш да, къоастадаь аьлча, СССР-аи СЭВ-га гIолларча цун партнераштеи юкъерча гIулакхашка.

Ховш долчча тайпара, 1977 шера аьхки КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева вежарий паччахьалкхений коммунистически болхлойн партей кулгалхошца Крыме хиннача вIашагIкхетарашка тIаийцаяр СССР-ая царех хIара мехкаи юкъе специализации кооперировании дегIайоалаяра даькъерча 1990 шерага кхаччалца йолча юкъа лаьрхIа дуккхача ханна йола программаш оттаярах йола решени. Цар декхар — СССР-ай СЭВ членаш долча кхыча мехкаштеи дукхагIа эшарашка хьежжа йола продукци арахецача материальни производства лоархIамегIарча доакъой прогресс Iалашъяр. Дуккхача оагIоний кIийлен тIа оттаьча программаша а санна, цар де дезар да социалистически содружества паччахьалкхенашка халкъа боахама эффективность а технически технологически боарам а лакхбелга.

А. НИКОЛЬСКИЙ. (АПН).

УЗБЕКСКИ ССР. «КIай дошув» чуэцаш латт республика боамбе кхашкар. Заготовительни пункташка даггара хьа тIа кхухьаш латт боамби.

Латтаргболаш бокъа а беш аргIашка хьалботташ латт. ЦIенбеча заводашка чакхбоаккхаш ба из. Бедала хьалхара парти текстильщикашка дIакхаьчай.

ХIара денна 500 тонн совгIа боамби кхоач. Бухарски областа Шафирканский районерча Дурменски заготовительни пункте. Укхаза шера пайда эц тайп-тайпарча техникех, — погрузчиках, транспортерах, бунтоукладчиках.

Р. ГАФУРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Луанда — Ангола ХалкъаРеспублика столица. СУРТА ТІА: Луанда центре.
В. СОБОЛЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

ВЕНА: ДАГАЛАТТАРАШ ЗУВ МОТТИГ

(Центральни Европе герзашцара низаши герзаши кІезигдарах йолча переговорий 16 раунд йолалуш).

Дуккха ха я политически разрядка кІоаргъяра, цуна тІема хьакъехьарча разрядка мераш тІатохара дош хьаллацари ца лацари, дуне бокъонца тІема кхерама кІалхьара даккха безам хилари ца хилари къоастадеш дола хІама лерхІаш хьадоагІа. Цу дахкъе чІоаггІа хьокхаме я Вене юхайолаенна Центральни Европе герзашцара низашн герзашн кІезигдарах йола переговораш.

Цу диалого лерхІар, ховш долчча тайпара, духхьал вІашдухьаллаттача кхерамеча, Іалальмате йоккхача шин группировка герзашцарча низий боарам лохбарах йола соглашенеш яр мара дац. Амма машар хьаштдолаш дола халкъаш догдоахаш да, уж переговораш дика чакхъяларах цар доакъошхой дунен халкъашта юкъерча гІулакхашка къовсаме проблемаш къестаеча низ юкъе ца боалабе дага хиларах дола тешал хургхиларга.

Из бокъо йоацаш чІоаггІа хьеденна диалог латтача пхе шера социалистически мехкаша шоай позицеш лостам болаш хилар дІа а гайтад, хІаьта дуккхазза а конструктивни предложенеш а тийннай, малхбузехьарча партнерашта бакъахьа хетараш теркал а деш. Варшавски Договора чудоагІа мехкаш дилла а хиннад, керттераяраш договор деш долча дерригача мехкашта цхьатарра кхерамзле Іалашъяр, цхьаннега совле ца кхачийтар, герз кІезигдеча берригa керттера доакъошхой юкъе хилар (19-нех 11) а долаш йолча оагІонаша цхьана оттаьча принципашта тІера ца а дувлаш.

Малхбузехьарча оагІон политика лостам болаш а дийцар дийцача долаш а хиннацй. Цо дІадехаш хинна дукхагІдараш раьза хила йиш йоацаш, йийца принципаш телхаеш хулар. Из бахьан долаш переговораш йІаьхъеннай.

Укх шера июнь бетта социалистически мехкаш раьза хилар бІу кІезигбелга чакхдаьлча доакъошхой герзашцарча низий юкъара дукхала боарамаш цхьатарра оттаде, Малхбузенна ловш хиннача тайпара — ийс-ийс бІаь эзар саг, цу даькъе лаьттара бІу 700 эзар саг а волаш. Социалистически мехкаша оттаде дезаш лерхІ дІахо йодача хана цхьанна а паччахьалкхен герзашцара низаш кІезигдалехьа хиннача боарамал бІу тІехбаккха меттел, хьалха хиннача боарамга бІу юхакхоачабе а бокъо хулийтаргйоаца хьал. Коллективни боарамаша чулоацаш хила деза переговорий берригача доакъошхой бІунаш. Цо торо хулийт ерригача паччахьалкхенашка бІуи герзи кІезигдеча цхьатарра дакъа лацийта.

Варшавски Договора мехкий нердача инициативо иштта хьахьокх герзашцара низаш кІезигделга лаьттара бІунаш кІезигдарца чакхдалийта уж кийча хилар, тІема-фецарча низашка гІулакхаш дераш дукхагІа хила йиш йоаца боарам а оттабеш. ДІахьалха гІа баьккхаб СССР-ей США-и бІунаш мел а, малагІча структурах а кІезигдергда лхача деша даькъе а.

Предложенеш къоабалъяь тІайнйцаяр цу тайпарча конструктивни позице барт вІаштІехьбалара даькъера перспектива хьаеллаш хилар белгалдаьхача европейски общественносто. Цхьабакъда, кастта малхбузен партнерий оагІонгахьара гучадаьлар, уж шоаш деш латтача гІулакхашка диллача нийса боацача, оагІоний низий соотношеней маьха тІара бовла дага хилар хьагойташ дола хІама ца хилар. Цар лерхІачох, йолаш я социалистически мехкашта совле луш йола низий дукхала даькъера пропорци. Из — духхьал оагІонаша дІа а юха а енна официальни данеш ца лархІар. Центральни Европе НАТОн Варшавски Договорен низаш дукха шераш хьалха денз вІаши нийса долаш хьадоагІаш хилара факт тІаэца ца тигар.

Цу тайпарча позице хьахьокх Малхбоалe Венера переговораш йІаьхье, кІезигдедеза районашка низаш дІахо совдаха, НАТО мехкашка ракетни герза керда системаш дІанийсъе гІерташ хилар.

Духхьал кІезигдара проблема даькъера оагІоний позицеш вІаши нийсъяро дукха къахьега а ца дезаш торо хулийт царех бокъонца барт бе гІертар а малагІа я. кІаьда аьлча, цу гІулакха сагота йоацар а малагІа я ха.

«Вай позици чолхане йоацаш я: герзийн герзашцарча низийн соотношени хувца а ца хувцаш, хІаьта а цар боарам шинна а оагІорахьара лохбе беза. Цхьабараш кІезиг-дукха юхаоза безаргба укхаза, низий соотношени НАТО-га совле хургйолаш хувцарца социалистически мехкашта зе де гІерташ бараш», — аьлар СССР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра А. Громыко ООН Генеральни Ассамблея XXXIII сессе къамаьл деш.

Социалистически мехкий дика лоІам бахьан долаш венски переговорашка хьахиннай массанена а пайдане хургдолча тайпара бартдахкара эша кІийле. Цар предложенешкара гуш да уж Хельсинке кулгаш яздаь Заключительни акт, цун хІара алпага а маІанга а хьежка, йизза кхоачашъе, тІема хьакъехьа вІашдухьаллаттар мелде, европейски континенте бокъонца йола кхерамзле Іалашъе гІерташ хилар. Дош ала дезар Малхбузе я.

Святослав КОЗЛОВ, АПН политически обозреватель.

Транссахарски автомагистрал буллаш латт. Из чакхбаргба Алжира, Мали, Нигера, Туниса территореш тІа гІолла. Цо торо хулийтаргъя мухьаш дІа-юха кхахьарга дІайода ха поацъе, новкъостал дергда уж паччахьалкхенаш экономически дегІайоалаяра.

СУРТА ТІА: автомагистраль буллача цхьан участке.
АПС—ТАСС сурт.

Кердадараш, событеш, факташ

ХА ЙІАЬХА ЯР ВОЛЧА ХЬОАШАЛГІА

БІаь шерал тІех ха йолаш вай мехка бахача нахах ахаш—закавказцаш ба. Вахара эггара дикагІа, нах кІезигагІа цамогаш хулаш ярех, наьха ханаш йІаьхагІа ярех, дийна мел болча хана хІана хилац аьнна уж болх бе могаш хулаш ярех моттиг лархІа а йоагІаш лоархІ Абхази.

Юкъера лаьрхІача маІанах Абхазски АССР-е бах 76 шера, кхалнах — 84 шера. Укхаза хІара 100 эзар сага юкъе 300 саг ва 90 шу даьннеи кхы бокхагІеи, 60 гаргга саг ва 100 а кхы дукхагІа а шу даьнна.

Дукха ха йоацаш хилар со Абхазе бахача нахах каьнагІа барех вола Багмаран яхача юртара Харазия Керим волча. Аз тамаш еш хІама дар цигара сапаргІата сатийна вахар, Іалаьмате цІена лоаман фо.

Барх цІа долча ши этаж йолча цІеношка лохерча этажа тІа я цун вижа улла моттиг. Цу чу башха дукха хІамаш а яц: аьшка маьнги, тумбочка, истол, юкъ етта ши гІанд, барзкъащ хьалъэхка шкаф. Вокх цІеношка хІанзара мебель латт. Цига бах Керима юкъерча вІий 70 шу даьннача Рафета къопгаши къонгий къонгаши.

Керима 108 шу даьннад. ВІалла кІаьд ца луш, тІах аьнна волаш, хьаьша дукха везаши из тІаэцаши ва из. Бакъдар аьлча, ха дІаяха из волга хоалуш да цунна дІабІарахьсжача. ХІаьта а хьинар долаш а тІах аьнна а къонах ва из. Гой, иштта я цун цхьан дийнахьа аз яь хронометраж.

Харазия Керим геттара Іуйрийна хьалгІеттар, ший цІагІа лостам бир, нийсса бархІ сахьат доаллаш шоай коарча беша тхьамка плантацега хьажа араваьлар. Из цо традиционно хІара Іуйрийна деш дар да, къахьегама ди дІадоладале цо еш йола ший тайпара зарядка я из.

9 сахьат даьлча марта диар цо. Керима кхийхкача бежан дулха чІегилг йиар, чІоаггІа детта чай мелар, маькхи нахчен тІа а кхоаллаш.

10 сахьат даьлча колхоза тхьамка плантаци йолча вахар из. Шин сахьата цхьа килограмм гаргга тхьамкий лордаш а яьхар. Мовхар а теха йокъае ше хьалъэхкар уж. Делкийга хІама даа ха хьатІакхачалехьа ший сомий беша вахар, цига Іолийга баьда Іажаши кхораши хьагулбир цо.

Делкъийга хІама диар цо дийнахьа кхо сахьат даьлча. Цо диаьр дукхагІболча кавказцаша дуар дар: хьалхара коача даари шоллагІдари. дуккха салаташи керда баьцаши. Бакъда, Керима наггахьа мара даац хьалхара коача даар.

Делкъийга хІама диаь ваьлча — юха а болх. Горинг цІендир, кара хьалаьца массехказа говра йилла йол ера... Иштта хул хІара денна а, малх чубиззалца. СалоІаш ди а цІейш а дац. Сарахьа телевизорага хьежа безам болаш хул Харазия Керим. Къаьстта хоза хетт цунна «Киноникъбара клуб» яха передача.

— Укх сай Багмаране дІавах со, — йоах цо, — наггахьа мара укхазара ара ца воалаш, наг-нагахьа воккхагІволча вІий дезал болча Сухуме-м вода со, хІаьта укх передачашка хьежача хана дунен дуккхача мехкашка се хулаш санна хеталу сона...

Ший абхазски наьна мотт хайна ца Іеш Керима шаьрра хов эрсий, гуржий, туркий метташ а. БІарга саьнаш доацаш дешалу цунга. УнахцІено дика я цун. Керимага хьожаш болча лораша, иштта кхыча берригача къоаношка а хьежаш бараша, сога аьлар цун пхьаьнашкара давлени 140/70 я, пха минута 65-зза тохалу, аьнна.

— Дуккха дахара тхона новкъостал ду, — йоах Хазария Керима, — лоаман фево а, хьасташка духдувлача хиво а. Бакъда, дицдалийта йиш яц наха лораша деш дола Іалаьмате доккха новкъостал а. Тахан Советски паччахьалкхено халкъа дарбаш дара деш дар цхьаккха хІаманца хьалха дІаяхача хана хиннаращца нийсде йиш йолаш дац...

Сона хетачох, Харазия Керим бакъ ва. Из бакъ хилар чІоагІду укх даннеша а. 1897 шера Грузе 60 шу даьннеи кхы боккхагІа болаши 7.6 процент нах хиннаб, 1926 шера — 8.5, хІаьта 1977 шера — 14.5 процент.

Ван БАЙБУРТ, АПН корреспондент.

Тбилиси.

ФЕ ХИЛА

7 ноябре дар из. «Жигули» яхача автомашина водитель Белиев Мухьмад г. Гудермеса гаьна йоаццача моттиге Ростов-Баку яхача новкъа сихъяь машина лаьлла воагІаш духьал машинаш ухача оагІорахьа а ваьнна духьал йоагІача трактора машин тІатехай. Цига «Жигули» яхача автомашина тІа ваьгІа виъ саги трактористи лозаваьв. Уж ишта хала лоза ца бе тарлора, нагахьа санна автомобила водителои пассажирашеи кхсрамзлен тІехкараш дІадехка хинна даларе.

Цу дийнахьа г. Гудермесарча Ватутина улицагІа «Жигули» яхача автомашина водитела «Запорожец» яхача автомобила керттерча улицагІа из йоагІаше а никъ ца а буташ уж машинаш вІашка кхийттай. «Жигуле» тІа ваьгІа пассажир веннав вокханна хала човнаш хиннай, из больнице вихьав.

ХІанз а дукха телхаю наькъагІа лелара бокъонаш мотоциклисташа. Бородиновка яхача станицера «Октябрьский» совхозе болх беш хинна Рубанов Сергей номераш йоацача «Ява» яхача мотоциклаца духьала машинаш ухача наькъ тІа а ваьнна ГАЗ-53 яхача автомашина тІакхийттав. Мотоцикла водитель цига веннав.

ДІадахача кІирагІа дисциплина йоацача водителаша наькъашка даьча зуламех цхьадараш мара дац уж.

Цу кІирагІа республике 75 авари яьй, 7 саг веннав, 37 сага човнаш яьй.

НГІАССР МВД ГАИ.

ЭРСИЙ ТЕАТРЕ — ПРЕМЬЕРА

4-ча ноябре М. Ю. Лермонтова цІерагІча республикански эрсий драматически театро Александр Крона язъяьча «Глубокая разведка» яхача шин даькъах латтача драмах оттаяьча спектакла премьераца хьайийллар ший аргІанара — шовзткъалагІа — театральни сезон.

А. Крон пьеса сакъердаме сюжет хинна ца Іеш турпалхой оамалаш психологически кІоарга йолаш, турпалхошта шоашта юкъера гІулакхаш чоалхане хиларца белгала я. Таханарча зрителашта безалургболаш, цар дегаша къоалбалбеш тІаэцаргболаш ба цун чулоацам. Сий, эхь-эздел, доттагІал, наха юкъера дега безам, кхыча дуккхача динача хІамаех лаьца дувц цу спектакло.

Спектакль оттаяьй театра керттерча режиссера, Нохч-ГІалгІай АССР искусствай заслуженни деятела, Ленински комсомола республикански преме лауреата Солцаев Мималта. Спектакла художественни оформлени яьй театра керттерча художника Нохч-ГІалгІай искусствай заслуженни деятела Сповинг Александра.

Драма керттера турпалхой ролаш ловзаеш ба: РСФСР халкъа артист Оглоблин Виктор, Нохч-ГІалгІай АССР халкъа артист Белоглазов Владимир, Нохч-ГІалгІай АССР заслуженни артисташ — Жирнов Николай, Панов Вениамин, Плужникова Валентина, Поздоровкин Анатолий, Слуцкая Майя, артисташа Захаров Виктор, Чернушенко Алексей, кхыбараш.

А. БЕК.

СПОРТ

Х. МАРАЕВА ДОТО МЕДАЛЬ

Укх деношка Бразиле столице — Рио-де-Жанейре чакхъяьннай дзю-дох кІалтохаргах латара студенташта юкъе дунен хьалхле яккхара пхелагІа чемпионат. Цига дикача толамга кхаьчар духхьашха хьалхара моттиг яккха карагІдаьнна Советски Союзе вІашагІтеха команда.

Мехка толашагІболча къонача спортсменех латтача цу командана юкъе вар Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета студент, кагирхошта юкъе Европа а СССР-а чемпион, спорта дунен халкъашта юкъерча класса мастер Мараев Хьусен. Къаьст-къаьстача атлеташта юкъе йолча зачете цу чемпионате шийца мел летар эшавеш финале кхаьчар Хьусен. Ший лозабаь балам боллаше а Японе чемпионаца Хасаканаца латаш цига а лакха говзал а доккха спортивни денал а гайтар цо. Цхьабакъда, судахоша теннар японец лаьрхІар. Иштта дунен чемпионата дото медаль яьккхар вай мехкахочо.

ХІаьта иштта башха-дика дзюдоист вола Хьусена зІамагІвола воша кагирхошта юкъе Россе чемпиони СССР чемпионата призери Мараев Іумар а кийчлуш ва бехктокхамеча дунен халкъашта юкъерча яхьашта. Селхан кагирхоех латтача СССР вІашагІтехача командана юкъе хьалхара номер а лоархІаш Венгре дІахьоргйолча Европа чемпионате дакъа лаца вахар из.

Уж шаккхе а «Локомотив» яхача спортобществе РСФСР заслуженни тренера, СССР спорта мастера Ф. Куцела Іомавеш ва.

С. ПАРЧИЕВ.

«Молодая гвардия» яхача фильма—30 шу

МОСКВА, «Октябрь» яхача кинотеатре хилар «Молодая гвардия» яхача художественни фильма 30 шу дизара хетаяь торжественни сеанс. Зрителаш вІашагІкхийтар молодогвардейцашца - краснодонцашца, фильме ловзаш хиннача актерашца.

СУРТА ТІА: молодогвардейцаш-краснодонцаш Валерия Давыдовна Борци Василий Иванович Левашови Киевски района № 91 йолча школа пионерашца къамаьлаш деш ба.

В. ЗАМАРАЕВА сурт. ТАСС фотохроника.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 ноябрь.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — Іуйранара гимнастика.
8.55 — «Кагирхой творчество».
9.25 — «Дай-нoaной, шоапа!»
9.55 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.25 — «ДикагІа дола товараш — дукхагІа».
10.55 — «Музыкальни абонемент». Людвиг ван Бетховен. Хьалхара передача.
11.50 — Музеяшкеи выставочни залашкеи гІолла. 18-ча бІаьшерара французски сурташ.
12.20 — «УнахцІено».
13.05 — «Алешка а налет А» яха бераштa долча телевизионни фильма премьера.
14.10 — «ДоттагІал».
14.40 — «Спортлото» тираж.
14.55 — «БІаргагуш дар — теша халадар».
15.55 — Мультфильмай программа.
16.15 — Ангола кортамукъаьйнача Денга. «Ангольцаш» яха документальни фильм.
17.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Тбилиси) — «Торпедо». Тбилисера трансляци (Интервидени). Перерывах — кердадараш.
18.50 — «Илли-78».
19.25 — «Следстви дІахьу ЗнаТоКаша» яхача телевизионни фильма премьера. «КхозалагІа герз тохале». «13-гІа дело». Хьалхара дакъа.
21.00 — «Ха».
21.30 — Художественни гимнастиках йола Европа чемпионат. Мадридера передача.
22.30 — Доазол дехьара эстрада ашарашн муамаши.
Йистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

14.10 — «Тамашийна кхо бос».
14.20 — «Дерригa хар лов сона». Киножурнал.
14.30 — «Школьни орбита тІа».
14.50 — «Сонетий венок» яха художественни фильм.
19.00 — «Наькъаш къаста моттиг». Художественни фильм.
19.30 — «Шоаш сона мел дезаш да шоана ховре»... Халкъа артистка Пьеха дакъа лоацаш дола фильм-концерт.
20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.30 — «Киноникъбара клуб».
21.40 — Доазол дехьарча фильма экран. «Ловзар» яха телевизионни художественни фильм (Польша).

12 ноябрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Зарядка е дІаотта!»
9.00 — Татарски АССР халхарий ансамбла концерт.
9.30 — «Гургал бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гІуллакх деш ва!»
11.00 — «Садко» яха художественни фильм. Хьалхара дакъа.
12.10 — Локтева цІерагІча халхарийн ансамбла зІамагІа йолча группа концерт.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Театральни спектакль». Р. Нэш. Станиславске цІерагІча Московски драматически театра «ДогІа доххаш вар» яха фильм-спектакль.
16.30 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
17.00 — «Шун цІагІа». Музыкальни программа.
17.30 — «Са цІа, са дезал» яха «Мехка къахьегама коллективашта хетаяь» яхача циклацарча фильма премьера.
18.00 — Кердадараш.
18.15 — Мультфильм.
18.30 — «Киноникъбара клуб».
19.30 — «Следстви дІахьу ЗнаТоКаша» яхача телевизионни художественни фильма премьера. «КхозалагІа герз тохале». «13-гІа дело». ШоллагІа сери.
21.00 — «Ха».
21.30 — Художественни гимнастиках йола Европа чемпионат. Мадридера трансляци.
Йистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — Телевизионни документальни фильмай программа.
9.50 — Космосах долча иллей темах йола фантази.
10.00 — «Орленок» яхача телестуде юкхораш СССР спорта мастерца Абалаковца вашагІкхетар.
11.00 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа.
11.30 — «Дийнача хІамай дунен тІа».
12.30 — «Къонача хьажархочун театр». Кузнецов. «Сийлахь-воккха композитор» яха телевизионни спектакль.
14.00 — «Ха а город а» яха телевизионни документальни фильм.
14.15 — «Го шерагІа» яха эстрадни программа.
16.00 — «ДикагІа дола товараш — дукхагІа».
16.30 — «Кадай, хоза» яха документальни фильм.
16.50 — «Школьни вахар» (нохчий меттала).
17.30 — Брамс. Номер 1-гІа йола соната.
18.00 — Останкино концертни студера юмора сайре.
19.30 — «УнахцІено».
20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.30 — П. И. Чайковске цІерагІча VI дунен халкъашта юкъерча конкурса доакъошхой концерт.
21.40 — «Са уйлаца» яха телевизионни художественни фильм.

РАДИО

11 ноябрь.

6.30 — «Ферма цІе уголок». Корреспонденци (нохчий меттала).
6.45 — Хоамаш.
6.55 — Ашараш.
7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.18 — «Сердало» газета обзор.
7.32 — Ашараш.
8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
8.55 — Ашараш.
10.20 — «ЗІокмоза» яха сатирически журнал (нохчий меттала).
13.00 — Концерт (эрсий меттала).
13.40 — Халкъ делакъеж (гІалгІай меттала).
14.30 — «Дика саг хилара формула». Очерк (эрсий меттала).
16.00 — «Кавказа Іуйре» яха радиожурнал.
18.30 — «Дуккха хьалха дІадахача шерий налеш» яхача циклацара передача (нохчий меттала).

12 ноябрь.

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.25 — Хоамаш.
8.25 — «Шоана дукхаеза ашараш» (эрсий меттала).
11.15 — «Керда илли довзаргда вайна» (нохчий меттала).
11.30 — «Къона тІехье» (нохчий меттала).
15.15 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
15.45 — Электроэнергии доагори кходара хаддаза теркам тІалоаттабе (эрсий меттала).
18.00 — КІирандийнахьара ашарий программа (эрсий меттала).
18.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
18.30 — Иллеца доттагІал дараша (гІалгІай меттала).

Хаоттам

Тахан республике гІоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Малхбузехьара секунде 0—5 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 5—10, Грозне 8—10 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, кІезиг-дукха дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 0—5 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи, фегара температура бийсана 5—10 градус шелал, дийнахьа 3—8 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культури отдели — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05328. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 7761.